Anul 1 No. 1

ANALELE POLITICE

redactate de **Pamfil ŞEICARU**

„Dacă trebue să cădem în această luptă sfântă, să cădem cel puţin ca oamenii, aşa cum au trăit părinţii noştri, strigând: devină ţara noastră un imens mormânt, însă rămâe deapururea ţara Românilor."

N. Bălcescu

SUMARUL pe IULIE 1952:

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA: Palma de Mallorca, Calle José Villalonga No. 102 — Spania.

I

LĂMURIRI CITITORILOR.

Printr'o decizie a ministerului de Interne al Franței s'a interzis apariția revistei "Chemarea". M'a surprins numai că această interzicere a fost obținută cu așa de mare întârziere, când de mai bine de doi ani eroii capitulării se sbat, înmulțesc denunțurile, milogesc această satisfacție.

Orice exilat este fără apărare și noi Românii suntem oameni fără patrie, beneficiind doar de ospitalitatea țărilor în care poposim. Lipsiți de orice drepturi, nu avem altceva de făcut decât să ne înclinăm în fața deciziilor luate de guvernul țării în care ne găsim, fără a putea cere cel puțin o explicație. Suntem oameni fără țară, este bine să ne-o repetăm necontenit.

Ce a motivat această decizie? Există un singur cititor al "Chemării" care să nu o bănuiască? De trei ani "Chemarea" dărâmă decorurile mistificării și în dosul decorurilor prăbușite apar chipurile abjecte ale regisorilor trădătoarei capitulări de la 23 August 1944.

De trei ani "Chemarea" smulge măștile impostorilor, cerând cu o violentă tenacitate fixarea răspunderilor.

Cine mai îndrăznește azi să preamărească actul zis al liberării. Care dintre exilați nu și-a dat seama că Țării i s'a smuls arma din mână printr'o conspirație, având ca prim participant pe ofițerul dezertor Bodnăraș, devenit, din 1933, agentul N.K.V.D.-ului? Toată savanta țesătură di minciuni a fost destrămată, iar ideea răspunderilor și-a făcut drum în conștiințe. "Chemarea" a devenit un pericol permanent pentru ticăloșii capitulării. Trebuia să dispară. In templul boului Apis a fost o sgomotoasă bucurie. Se liberau nemernicii de o obsesie.

Le scurtez bucuria. "Chemarea" nu mai apare, dar lupta pe care am dus-o nu încetează. Cei doi ofițeri, foști combatanți contra comunismului, N. Ștefănescu-Govora și Al. Cristescu nu trebue să-și mai asume riscurile. Intr'o luptă în care adversarii întrebuințează arme loiale, riscurile pot fi acceptate cu tot curajul, dar cu mârșavii uneltirilor din umbră, capabili de orice fără-de-lege, curajul este inutil. Voi continua, deci, eu singur lupta până la sfârșit. Sunt într'o țară în care mișelia trădătorilor nu poate folosi mijloacele de care se srvesc; așadar nu risc nimic. Democrația mouchards-ilor este inoperantă. Toată murdara lor mașinație nu a dus la rezultaul atât de dorit. Lupta va continua. Suprimarea "Chemării" nu înseamnă nimic. Dar această publicație va rămâne în istoria emigrației ca una din cele mai curajoase afirmări ale luptei contra complicilor comuniștilor, contra celor care au predat poporul roman haitelor lui Stalin.

"ANALELE POLITICE" vor duce lupta pentru a împiedica introducerea cultului boului Apis în România scăpată din sclavia Rusiei sovietice. "ANALELE POLITICE" vor adânci ideea răspunderilor, distrugând, rând pe rând, toate retranșările disperate ale vinovaților trădării de la 23 August 1944.

Incercările nemernicilor vor fi zadarnice. "ANALELE POLITICE" își vor face datoria.

PENTRU A STABILI ADEVARUL ASUPRA LUI 23 AUGUST 1944.

In 1948 a apărut o carte de dl Renaud de jouvenel "L'INTERNATIONALE DES TRAITRES", cu o prefață de dl André Wurmser. Ca orice carte comunistă, răstălmăcirea faptelor, raportarea acțiunilor politice la interesele Rusiei sovietice, și această carte a urmat normativul scriitorilor incadrați în partidul comunist fățiș sau sub forma ipocrită a simpatizanților. A urmat un proces și atât autorul, cât și cel care a scris cuvântul introductiv au fost condamnați.

Cei care au inițiat procesul s'au așteptat ca să se spună în desbaterea opiniei publice situația creată nenorocitelor țări integrate tutoratului politic al armatelor rusești de ocupație. Din nefericire, presa franceză nu a dat aceeaș atenție acestui proces ca procesului Kravcenko.

Din desbaterile procesului, noi am isbutit să ne procurăm ceea ce era mai interesant pentru noi: stenograma declarației făcute de negociatorul de la Cairo, C. Vișoianu.

Un spirit de obiectivitate ne impune să publicăm, în prealabil, stenograma audierii dlui Iuliu Maniu în procesul guvernului mareșal Antonescu. Reproducem după "JURNALUL DE DIMINEAȚA", anul 3, No. 436, luni 13 Mai 1946. Fondator C. Vișoianu, director T. Teodorescu-Braniște.

Subtitlul pe toată pagina "Procesul marilor criminali de războiu". Domnul Iuliu Maniu a făcut ieri o depoziție de 6.30 ore". Ziarul indică: "după note stenografice".

Lămuririle pe care le dă dl Maniu asupra "acțiunii diplomatice", cu toate vizibilele reticențe, sunt suficiente pentru ca Românii săși dea seama de cele ce s'au întamplat.

Acțiunea Diplomatică.

Acuzatul M. Antonescu: Aşi vrea să ştiu dacă dl Maniu recunoaşte că după 22 Iunie 1941 a fost continuu informat despre acțiunea diplomatică ce am dus-o ca ministru de externe în această perioadă și dacă l-am pus în cunoștință cu textele telegramelor și informațiilor diplomatice?

Martorul Iuliu Maniu: Intr'adevăr, am fost informat despre anumite tratative politice pe care le ducea cu ambasadorul Statelor Unite la Madrid.

Acuzatul (M. Antonescu): Dacă își aminteşte dl Maniu, fiindcă este vorba de Madrid, că mi-a propus să trimit pe dl dr. Manuilă, care ar fi cunoscut pe ambasadorul american la Madrid, pentru ca să stabilească d-sa această legătură?

Martorul: Este adevărat.

Acuzatul: Dacă recunoaște dl Maniu că în această perioadă a obținut trecerea peste graniță a unui reprezentant la Cairo, care să trateze posibilitatea viitoarei ieşiri a României din războiu?

Martorul: Lucrurile s'au petrecut astfel: de la început am dus o acțiune internațională foarte intensă, pentru a informa lumea din afară pe deoparte, iar pe dealtă parte pentru a înlesni ieşirea României din războiu. Un loc de frunte în aceste legături, pe care reușisem să le realizăm, era Cairo, unde se găsea sediul diplomatic al Națiunilor Unite. M'am hotărît să-l rog pe principele Știrbei să meargă la Cairo, principele Știrbei s'a învoit, cu condițiunea însă ca eu să-i dau o scrisoare, prin care să se constate că dânsul merge în calitate de emisar al meu. Am trimis o telegramă de la generalul Filson dlui mareșal Antonescu, pentru ca să fie informat. Și totodată l-am rugat, printr'o terță persoană, să binevoiască a ușura ieşirea peste graniță a principelui Știrbei, dându-i viza de ieşire. Iar mai târziu, având însărcinare să mai trimit un consilier dlui Știrbei, l-am indicat pe dl Vișoianu, căruia dl mareșal Antonescu deasemenea i-a înlesnit ieşirea din Țară.

Acuzatul: Dle președinte, binevoiți să întrebați pe dl Maniu dacă a primit, nu numai concursul pentru plecarea acestor delegați, dar dacă recunoaște că i s'a transmis și rezultatul tratativelor trimise de Știrbei și venite prin legația noastră de la Ankara.

Martorul: In ceea ce privește tratativele și rezultatul n'am primit de la ministerul de externe nici o înștiințare, în schimb am

trimis eu dlui ministru unele telegrame ca să fie informat despre ceace se petrece, ca nu cumva să fie întrerupte tratativele ce se duceau la Madrid. Era o chestiune de loialitate.

Acuzatul: Este un fapt cert, care poate fi stabilit, că legația de la Ankara a transmis condițiile de armistițiu venite de la Cairo.

Martorul: Cam la ce dată?

Acuzatul. Cred că la sfârşitul lui Aprilie sau în Mai 1944, şi că ele purtau mențiunea: pentru dl mareşal Antonescu şi dl Maniu; că ele au venit prin ministerul de externe, prin cifru. Dacă i-am transmis dlui Maniu şi a primit d-sa aceste condițiuni venite prin ministerul nostru de externe? Probabil le va fi primit dl Maniu şi altfel, fiindcă d-sa avea mijloace de comunicație directă, dar eu n'am avut mijloace de comunicație directă.

Martorul. Eu cu dl ministru Antonescu n'am fost în legătură directă, aveam prieteni aci care au fost prietenii d-sale, dar corespondență directă n'am avut. Eu am avut însă legătură constantă, aproape zilnică cu Cairo, cu dnii Ştirbei şi Vişoianu. In urma tratativelor care se duceau, am fost înştiințat că la 13 Aprilie 1944 s'au stabilit definitiv condițiile preliminare ale armistițiului. In urma acestui lucru, am avut plăcerea să întâlnesc pe dl ministru de externe într'un loc neutru şi i-am adus la cunoştință că într'adevăr s'a făcut un preliminar de armistițiu cu ambasadorii Angliei, ai Americii şi ai Rusiei. Am schițat, în linii generale, acest preliminar de armistițiu.

Negocierile prin Stockholm.

Acuzatul: Işi aminteşte dl Maniu că nu numai într'o casă neutră, dar chiar la Snagov l-am văzut pe d-sa şi de mai multe ori, chiar la cererea d-sale făcută prin dna sau dl Dr. Manuilă? Şi dacă îşi aminteşte că l-a văzut şi pe dl mareşal Antonescu chiar la mine în cameră? Recunoaşte că atunci l-am informat că duc tratative directe de armistițiu cu U.R.S.S. prin Stockholm şi că primisem unele informații de la dna Kolontay, care erau de natură optimistă, iar d-sa avea de la Cairo ştiri pesimiste?

Martorul. Despre tratativele care se duceau la Stockholm prin dna Kolontay nu m'a informat; eu aveam legăturile mele proprii cu dna Kolontay, care era ministrul Rusiei la Stockholm, şi le duceam prin intermediul unui prieten al meu din Bucureşti şi printr'un prieten al nostru din Stockholm. Adevărat este că de preliminarul făcut la Cairo n'am fost mulțumit, din două motive. Dl M. Antonescu mi-a spus ce legături are la Stockholm, dar nu m'am interesat mai deaproape, fiindcă aveam direct informațiile mele. Este adevărat că aceste convorbiri au fost într'o casă particulară în Bucureşti şi pe urmă la vila de la Snagov, la dl mareşal. Nu că nu m'a interesat, dar n'a fost o chestiune specială, nouă, pentru mine. Mă interesa tot ce privea acest armistițiu. Cum să nu mă intereseze? Mai bine spus, n'am pus prea mare cont pe aceasta, deoarece şi eu aveam legături cu dna Kolontay printr'un prieten ce-l aveam.

Acuzatul: De ce m'a sfătuit, atunci, să las opoziției să trateze chiar şi cu Uniunea sovietică?

Martorul (Iuliu Maniu): Niciodată nu am avut această părere pentrucă ar fi fost prea nemodest din partea mea să cred că ceace tratez eu este mai important decât ceace tratează guvernul.

Acuzatul. Dacă dl Maniu îşi aminteşte că condițiunile de la Stockholm pe care le-am primit, cuprindeau clauza privitoare la retrocedarea Transilvaniei, în timp ce cele venite de la Cairo nu cuprindeau această clauză.

Martorul (Iuliu Maniu): Vreau să precizez, ca să nu supăr pe nimeni, iar declarațiile să rămână precise: eu nu am spus că nu am dat nici o însemnătate tratativelor, însă comunicarea d-sale nu era nouă, pentru că o ştiam şi eu de mai înainte.

Acuzatul: Recunoaşte dl Maniu că într'o discuție pe care a avut-o la Snagov, în camera mea cu dl mareşal Antonescu, eu fiind de față, dl mareşal a declarat că nu poate executa condițiunile armistițiului aşa cum le primise de la Moscova şi care cuprindeau clauza Transilvaniei, pe când cele de la Cairo nu le cuprindeau? Dacă dl

mareşal a declarat că nu poate executa condiţiunile acestea ale armistiţiului din cauza articolului 1 care prevedea drept clauză expresă întoarcerea armelor contra Germaniei? Şi d-sa credea că trebue tratat ca să se modofice acest articol, să fie scos acest articol, rămânând angajamentul ca, dacă Germania ar opune rezistenţă, atunci dl mareşal să întoarcă şi armele pentru a apăra interesele româneşti? Dacă, cu această ocazie, dl Maniu a auzit acest lucru?

Martorul (I. Maniu): Punctul de vedere constant al dlui mareşal a fost şi într'o conversaţie de atunci la Snagov şi în acelea anterioare pe care le-am avut la d-sa în cameră, că dânsul, ca militar, nu poate să calce un contract pe care l-a încheiat. Deci, dânsul, ca general român nu poate să se întoarcă împotriva acelora alături de cari a luptat. Un punct de vedere foarte frumos, dar nu politic. Punctul meu de vedere a fost că nu poate fi oprită naţiunea în calea ei printr'un cuvânt de onoare dat de cineva, fie el chiar prim-ministru sau mareşal. Dacă anumite motive personale îl împiedicau pe actualul preşedinte al Consiliului să încheie un act, din punct de vedere moral, atunci este altă soluţie: să dea locul altuia. Dar nu se poate ca un om de Stat să spună: am dus Ţara la prăpăd, dar mi-am salvat onoarea. Nu este balanţa dreaptă; să lase locul altuia.

Preşedintele: Şi la observaţiunea Dv. ce vi s'a răspuns?

Martorul: Că situaţiunea militară este de aşa fel şi Germanii atât de puternici în România, încât o încercare de natura aceasta ar duce la sigura înfrangere a României.

Acuzatul: Işi aminteşte dl Maniu că în discuţiunile de la Snagov cu dl mareşal, d-sa i-a spus, atunci cand era vorba ca eu să tratez şi să solicit modoficarea articolului 1 din condiţiunile de armistiţiu, în sensul cererii dlui Maniu, de a nu se menţiona formal întoarcerea armelor, d-sa a spus că şi d-sa continuă tratativele d-sale, şi asupra acestui punct şi asupra altor puncte?

Martorul (I. Maniu): In adevăr, în decursul tratativelor, şi la Cairo şi la Stockholm, nu a intervenit această chestiune. Şi atunci am intervenit şi la Cairo şi am convenit la Stockholm cu dna Kolontay că aceasta nu era o condiţiune indispensabilă şi că ca să nu fie îndeplinită decat în cazul cand armata germană se va opune acţiunii pe care o va întreprinde guvernul care va semna armistiţiul. In adevăr, cand s'a pronunţat acţiunea noastră, noi eram în palatul regal, unde s'a prezentat generalul Gerstenberg care a cerut ca armata germană să fie lăsată să iasă din Ţară. I s'a răspuns: da, dacă promiteţi pe cuvânt de onoare că ieşind din Bucureşti neîmpiedicaţi, nu veţi ataca Bucureştiul. Ori, după aceasta, am aflat că anumite trupe germane au continuat şi după aceasta marşul în contra Bucureştiului, precum şi bombardamentul, adică s'a întamplat tocmai contrariul decum ne dase cuvântul de onoare generalul Gerstenberg că se va întampla. Bineînţeles, că atunci nu am avut de făcut altceva decât să opun rezistenţă.

CE S'A INTAMPLAT LA 23 AUGUST 1944.

Acuzatul M. Antonescu: Noi la 23 August 1944, dl mareşal şi cu mine, eram în saffe-ul de la palatul regal, când dl Maniu era la Palat şi trata. De aceea noi nu ştim ce au făcut dlor cu Germanii. V'aşi ruga, însă, dle preşedinte, să întrebaţi pe dl Maniu dacă s'a primit fie din partea aliaţilor, prin tratativele d-sale personale, fie din partea dnei Kolontay, modificarea formală a condiţiunii de întoarcerea armelor în contra Germaniei, până în ultimul moment? Căci aceasta este afirmaţia d-sale şi ar fi un lucru foarte grav, căci acesta a fost temeiul moral al dlui mareşal Antonescu ca militar, care a spus că în calitate de soldat nu poate să întoarcă armele contra unui fost aliat, dar că voia să scoată Ţara din răsboiu; şi numai dacă va fi atacat, atunci va răspunde.

Martorul (I. Maniu): Noi cu Stockholmul nu am avut legături oficiale, aşa cum am fost la Cairo, unde discuta Ştirbei cu cei doi ambasadori.

Acuzatul M. Antonescu: Dacă îşi aminteşte dl Maniu că în dimineaţa de 23 August 1944 a trimis la Snagov pe dl G. Brătianu şi care a fost misiunea dlui Brătianu şi rolul dlui mareşal Antonescu?

Martorul: Este adevărat că am cerut audienţă dlui mareşal încă din 22 August şi m'am prezentat cu dl Mihalache.Am arătat că noi credem a fi complectamente greşit dacă nu ieşim imediat din Axă şi nu facem armistiţiul.Dl mareşal Antonescu a fost de altă părere.

Preşedintele: Care a fost această altă părere?

Martorul: Că nu putem încheia armistiţiul.

Acuzatul Ion Antonescu: Nici nu eram în Bucureşti,eram pe front.

Acuzatul Mihai Antonescu: Dl mareşal Antonescu era în Bucureşti, dar numai dl Mihalache a fost.

Acuzatul Ion Antonescu. Vă rog să precizeze când,dimineaţa?

Martorul I.Maniu: Aceasta nu pot preciza.Amănuntele acestea,în avalanşa evenimentelor din ceas în ceas....

Acuzatul Ion Antonescu: Am venit la ora 5 de pe front.

Martorul I.Maniu: Veţi stabili cu dl Mihalache.Am fost cu dlui.

Acuzatul Ion Antonescu: Dl Mihalache a fost.

Martorul I.Maniu. In dimineaţa următoare l-am rugat pe dl G.Brătianu,care avea acces mai uşor la dl mareşal Antonescu,să meargă din nou şi să-l convingă să facă armistiţiu,fiindcă noi toţi,fără excepţie,îi stăm în ajutor.Toată puterea noastră politică şi socială i-o punem la dispoziţie.

Preşedintele: Ce aţi înţeles Dv.prin noi toţi?

Martorul I.Maniu: Mandatul dlui Brătianu de a oferi sprijin politic era în numele şi pentru partidele naţional-ţărănesc şi naţional-liberal.In dimineaţa de 23 August l-am rugat pe dl G.Brătianu să treacă să viziteze pe dl mareşal Antonescu şi să facă din nou această declaraţie,comunicându-mi rezultatul.Dl Brătianu a venit şi mi-a comunicat că l-a găsit pe mareşal într'o dispoziţie mai bună pentru încheierea armistiţiului.Am căpătat astfel speranţa că se va putea ajunge la armistiţiu.Ştirea am comunicat-o Palatului şi s'a hotărît,în urma acestui fapt,audienţa dlui mareşal la Palat în după amiaza zilei,mi se pare la orele 5.Ce s'a întâmplat în această audienţă nu ştiu,fiindcă n'am fost de faţă şi nici la Palat nu m'am dus în acea seară.M'am dus la Palat numai după ce am auzit ce s'a întâmplat şi după ce am fost informat că trupele germane revin spre Bucureşti.

Preşedintele : Când?

Martorul I.Maniu: La 24 August 1944.

Preşedintele : Ştiţi ce s'a întâmplat în ziua de 23 August după audienţă?

Martorul I.Maniu: Nu ştiu,dar am primit informaţii prin oamenii de la Palat că n'a reuşit înţelegerea între M.S.Regele şi mareşalul Antonescu.N'am avut nici o cunoştinţă asupra desfăşurării evenămentelor până a doua zi dimineaţa,în zori,când a venit la mine dl Aurel Leucuţia şi mi-a comunicat ce s'a întâmplat,că este informat că armata germană vine spre Bucureşti şi că Palatul este bombardat.Atunci,împreună cu dl Leucuţia m'am dus imediat la Palat, ca să văd ce este de făcut.Palatul era sub explozia bombelor germane.Constatând aceste lucruri şi constatând că armata germană se apropie în marş militar de Bucureşti,am vorbit cu dl general Sănătescu,care în timpul nopţii fusese numit preşedinte de consiliu şi după o înţelegere cu dl general Sănătescu,am cerut să vină trupe romane şi să se îndrepte spre trupele germane,socotind că prin acea acţiune generalul Gerstenberg îşi calcase angajamentul.Prin aceasta am început ofensiva noastră împotriva armatei germane,pentru despresurarea Bucureştiului.

Preşedintele: La 22 August 1944,seara,acţiunea Dv era de a determina pe dl Ion Antonescu să încheie armistiţiul.Erau ultimele condiţiuni primite?

Martorul I.Maniu: Nu erau condiţiuni oficiale exacte,care ar fi putut să stea la baza unei acţiuni de Stat.In al doilea rând, credeam că dl ministru M.Antonescu este cel puţin tot atât de bine informat ca şi mine de ceace se petrece acolo.

Acuzatul M.Antonescu. Dacă îşi aduce aminte dl Maniu ce a discutat cu dl mareşal Antonescu la 22 August 1944,când a venit,seara?

Martorul I.Maniu: Am discutat mai multe chestiuni,între altele şi chestiunea armistiţiului şi a raporturilor de forţe dintre noi

și Germania,în ipoteza că ar avea loc o lovitură de Stat.Dl Mihalache a fost de față atunci,și d-sa va putea să spună ca și mine cum a decurs această conversație.Eu nu pot să comunic amănuntele, întrucât atunci ne aflam într'o avalanșă de știri și de evenimente.Dată fiind această situație,care atunci era foarte presantă,nu ași putea să iau asupra conștiinței mele o eventuală reproducere a unei conversațiuni.Țin să afirm că,în ceace privește armistițiul, dl mareșal Antonescu a fost foarte binevoitor,și dacă dlui nu a înțeles oamenii în chestia armistițiului,cauza ar fi putut fi că d-sa nu a avut încredere în reușita armistițiului.

Acuzatul M.Antonescu: Dl Maniu a afirmat că la 23 August 1944 a intrat în guvernul constituit atunci,după arestarea dlui mareșal Antonescu și în dimineața acelei zile,ca și în ajun,îi ceruse dlui mareșal să încheie dânsul armistițiul,ca fiind în interesul Țării. Prin urmare d-sa,pe de o parte afirma că nu a aflat ce a determinat arestarea dlui mareșal Antonescu,decât prin oamenii de la Palat. Cum poate explica dl Maniu-fiindcă aceasta este o problemă care privește și răspunderea dlui mareșal Antonescu,nefiind numai o problemă morală-cum poate să explice dl Maniu cu răspunderea și conștiința sa de bătrân om politic că,acceptând la 23 August intrarea sa în guvernul constituit atunci,nu a crezut potrivit să afle motivele și condițiile în care dl mareșal Antonescu a fost arestat și să cunoască măcar factorul esențial al arestării?

Martorul I.Maniu: Este puțină confuzie de date.Dv.spuneți că am fost numit ministru la 23 August.Este inexact.Am intrat în guvern la 24 August,după întamplarea de la Palat,deci nu aveam posibilitatea să știu ce s'a întamplat la Palat,nici nu puteam avea răspunderea celor petrecute.

Acuzatul M.Antonescu: Este o chestie de ore și atunci mențin întrebarea pentru 24 August.

Martorul I.Maniu: Am fost ministru în ziua de 24 August,așa că nu am avut calitatea de a mă interesa asupra evenimentelor din ziua de 23 August,în care a fost cuprinsă și noua situațiune a dlui mareșal Antonescu.Obligațiunea de a mă interesa este incontestabil că o aveam,și am satisfăcut această obligațiune,dar eu aici sunt ascultat ca martor și trebuie să răspund asupra lucrurilor pe care le știu,pe care le-am trăit și nu asupra acelora pe care le-am auzit.

Acuzatul M.Antonescu: Există o răspundere a guvernării înaintea începerii răsboiului,în timpul purtării răsboiului și după încetarea răsboiului.Faptul de la 23 August nu este un fapt întamplător.In această zi a încetat răsboiul;prin urmare în dimineața lui 23 August i s'a cerut dlui mareșal Antonescu prin dnii Maniu și Brătianu să semneze armistițiul,deci la 23 August dl Maniu socotea pe dl mareșal Antonescu nu numai că nu purta răspunderea pentru alte acte,dar că este cel mai potrivit,cel mai îndreptățit și cel mai în stare să încheie armistițiul.Dacă la 23 August i s'a cerut dlui mareșal Antonescu să încheie armistițiul,iar la 24 August dl Maniu a intrat în guvern,nu s'a interesat d-sa de loc asupra condițiilor în care dl mareșal Antonescu a fost arestat?D-sa spune că nu a aflat aceasta decât prin oamenii de la Palat.Crede dl Maniu că mareșalul Antonescu cu trecutul lui în Țară,cu poziția pe care o avea chiar la 23 August,când dl Maniu îi oferea să semneze armistițiul,putea să fie arestat oricum,oricând și în orice fel de împrejurări și nu era potrivit,fiind vorba de o răspundere atât de gravă,care angaja tot ce se petrece și mareșalul se află astăzi în boxa acuzaților,-nu crede dl Maniu,cu trecutul său și cu experiența pe care o are,că era potrivit atunci să se intereseze,mai cu seamă că fusese și prieten cu dl mareșal Antonescu,să vadă pentru ce era arestat mareșalul?A fost indicat să semneze armistițiul sau nu a fost indicat?

Martorul I.Maniu: Desigur,pentru că era datoria mea,însă persoana care ar fi putut să-mi dea informații autentice ar fi fost M.S.Regele.Ori,M.S.Regele,îndimineața când am sosit la Palat,plecase.Incât eu nu am avut onoarea să vorbesc cu M.S.până după ce s'a întors.Cred că măsura plecării M.Sale de la Palat a fost nece-

sară din cauza bombelor germane şi generalul Sănătescu nu putea admite ca Regele să rămână în Palat sub această ploaie de bombe.

Preşedintele. Când aţi revăzut pe M.S.Regele?

Martorul I.Maniu. N'aşi putea să spun exact,dar s'au scurs mai multe zile.

Acuzatul M.Antonescu. N'a întrebat dl Iuliu Maniu nici pe dl general Sănătescu,care era preşedintele consiliului de miniştri,ca să cunoască împrejurările în care a fost arestat dl mareşal Antonescu? In ţeleg să pun această întrebare,fiindcă din afirmările dlui Maniu pare că d-sa nu a avut nici o cunoştinţă despre arestarea dlui mareşal Antonescu şi că deci,azi,s'ar desolidariza,de vreme ce nu-i aparţine.

Martorul I.Maniu: Sigur că am întrebat,şi prin faptul că ulterior am primit să fiu ministru în guvern,am arătat că nu m'am desolidarizat de această procedură.

INTREBARILE AVOCATILOR APARARIIç

D.avocat Eugen Ionescu: Din toate aceste frământări,care au avut loc din 1941 şi pană în 1944,din toate problemele care l-au preocupat pe acuzatul Mihai Antonescu,din întrevederile pe care d-sa le-a avut cu dl Iuliu Maniu,care este părerea dlui martor? Aceste probleme,aceste frământări,erau preocupări serioase?

Martorul I.Maniu. Sigur că l-am văzut pe dl ministru Antonescu foarte serios ocupat de problema armistiţiului.Deasemenea,pot să constat că a arătat toată solicitudinea ca acest armistiţiu să poată fi făcut în condiţii care corespundeau părerilor d-sale.De aceea cred eu că a înlesnit ca oamenii mei să poată merge la Cairo.

Dl avocat Paraschivescu-Bălăceanu. Vă rog să întrebaţi pe dl martor dacă a cunoscut vre-un program politic al dlui Ion Antonescu şi înainte şi după 6 Septembrie.

Martorul I.Maniu. Da,am cunoscut,şi chiar fiindcă am cunoscut şi înainte şi după,a fost cauza pentru care nu am fost dispus să intru în guvern şi nici pe oamenii noştri să-i las să intre în guvern.

Avoc tul P.Bălăceanu: A avut acuzatul Ion Antonescu vre-o formulare a programului său,sau a făcut o politică de moment?

Martorul I.Maniu. Dl mareşal nu era om politic,era militar activ şi atunci,fireşte,nu se ocupa cu ticluirea programelor politice, fie ale mele,fie ale altora,însă părerile d-sale erau cunoscute.

Acuzatul Eugen Cristescu. Dacă dl Maniu a primit de la mine mesagiul cu primele condiţii ale armistiţiului de la Cairo?

Martorul I.Maniu. In decursul tratativelor de la Cairo am avut legături directe şi indirecte cu dl Cristescu,însă nu este exact că textul propunerilor de armistiţiu de la Cairo le-am primit de la d-sa.Textul acestor propuneri l-am primit prin aparatul meu propriu.

Acuzatul Eugen Cristescu. Nu am adus dlui Maniu ultimatum-ul de 72 ore,prin care ni se cerea să ne pronunţăm dacă primim sau nu acele condiţii?

Martorul I.Maniu. Am primit acel ultimatum,dar nu ştiu dacă prin Dv.Acest ultimatum de 72 de ore l-am primit atat direct de la Cairo,şi cred că de la dl Cristescu,dar nu direct,ci,după cat îmi aduc aminte,printr'o altă persoană.

Acuzatul Cristescu. Dacă,cu această ocazie,nu i-am comunicat dlui Maniu,din partea dlui mareşal,cum s'a ajuns la această situaţie gravă?

Martorul I.Maniu. Este o poveste interesantă în această privinţă.Noi am condiţionat în principiu încheierea armistiţiului dde două lucruri. 1)ca ofensiva rusească să fie aproape de frontiera românească,pentrucă socoteam împreună cu militarii că dacă Ruşii nu fac ofensiva şi noi facem armistiţiu,atunci deschidem poarta graniţelor noastre şi această poartă deschisă o vor ocupa armatele germane.A doua condiţie. în urma conversaţiei cu conducerea armatei am stabilit anumite lucruri şi ajutoare pe care trebuia să ni le dea Aliaţii.Condiţiile acestea militare le-am comunicat ambasadorilor din Cairo şi aceştia le-au primit.Şi i-am spus lui Ştirbei că am fost încunoştiinţat de aceasta,că nu le pot primi fără avizul guvernelor lor.

Preşedintele. De ce condiţii mai era vorba? De ce nu s'au semnat atunci?

Martorul I.Maniu. Eram toţi de părere că armata germană era puternică.

Dl acuzator public Stoican: In acest timp n'am fost sfătuiţi prin radio american să mergem să ne înţelegem cu Ruşii?

Martorul I.Maniu. Eu am spus ce s'a discutat la Cairo de Ştirbei şi Vişoianu.

Acuzatul Ion Antonescu. S'au stabilit astăzi datele precise în ceea ce priveşte condiţiunile de armistiţiu şi s'a stabilit că - cu dl Maniu direct şi indirect - am discutat această problemă. Rog să binevoiţi să întrebaţi pe dl Maniu dacă s'a întalnit cu mine la Snagov şi dacă am discutat absolut pe toate feţele această problemă a armistiţiului, precum şi problemele de viitor ale neamului romanesc, în cazul primirii condiţiunilor fixate.

Martorul I.Maniu. Este adevărat. M'am întalnit cu dl mareşal la Snagov, într'o noapte, la locuinţa d-sale şi am discutat mai multe probleme.

Acuzatul Ion Antonescu. Dacă îşi aminteşte dl Maniu că cu această ocazie i-am spus: Domnule Maniu, eu nu pot să primesc aceste condiţiuni, însă nu mă cramponez de conducerea Statului, nu vreau să fiu o piedică pentru binele neamului romanesc, bine pe care l-am urmărit. Luaţi conducerea şi acceptaţi aceste condiţii, dacă le găsiţi acceptabile. Aceasta s'a întamplat la începutul lunii Aprilie 1944. Şi eu am adăogat: vă dau tot concursul militar.

Martorul I.Maniu. Răspund: dacă aşi spune că nu mi s'a făcut această propunere, nu ar fi exact, iar dacă aşi răspunde că mi s'a făcut şi n'am primit-o, aşi putea avea neplăceri politice.

Din declaraţiile dlui Maniu reiese clar că guvernul mareşalului Antonescu a ţinut în curent, chiar de la 22 Iunie 1941, pe şeful opoziţiei de toată acţiunea diplomatică şi i-a pus la dispoziţie textele telegramelor şi informaţiilor externe pe care le avea. Mai reţinut, dl Maniu a subliniat în cursul depoziţiei că d-sa avea un alt mijloc - propriu - de a fi direct informat, dar nu s'a arătat tot atat de dispus să ţină în curent guvernul legal al Ţării de activitatea sa diplomatică. Foarte loial, şeful opoziţiei a recunoscut că mareşalul Antonescu a înlesnit plecarea la Cairo a lui Barbu Ştirbei. Şi dl Maniu a adăogat: "Iar mai tarziu, avand însărcinarea să mai trimit un consilier dlui Barbu Ştirbei, l-am indicat pe dl Vişoianu, căruia dl mareşal Antonescu, deasemenea, i-a înlesnit ieşirea din Ţară".

La procesul "L'internationale des traitres", în audienţa din 11 Martie 1952, C.Vişoianu a făcut această declaraţie. O reproducem după notele stenografice:

M.Fourrier. Lorsque vous êtes parti pour le Caire, je crois que c'est au mois de mai ou juin, fin mai probablement...

M.Vişoianu: Au commencement de mai.

M.Fourrier: Au commencement de mai 1944 vous êtes parti, vous nous avez dit, envoyé par la résistance démocratique roumaine, en toute connaissance du roi Michel. Mais il y avait encore quelqu'un qui était au courant de cela: c'était le maréchal Antonesco.

M.Vişoianu. Vous faites erreur, Monsieur.

M.Fourrier. Alors, qui avait visé votre passeport?

M.Vişoianu. C'est très simple.

M.Fourrier. C'est une question à laquelle il n'y a qu'à répondre par oui ou non.

M.Vişoianu. Ce n'est pas si simple.

M.Fourrier: Dites d'abord qui avait visé votre passeport.

M.Vişoianu. Je vous le dirai.

M.Fourrier: Le maréchal Antonesco et le gouvernemet étaient, forcément, au courant.

M.Cormec: Laissez répondre le témoin.

M.Vişoianu. Vous savez peut-être que nous avions organisé, à ce moment-là, la résistance qui comportait plusieurs compartiments et que nous avions dès communications secrètes avec les Alliés au Caire avant que je parte. Nous avions un groupe d'amis au ministère des affaires étrangères qui étaient en accord et en collaboration

avec nous, et là, au ministère des affaires étrangères, nous pouvions transmettre, par un système qui est long, mais si vous voulez, je peux vous l'expliquer, des télégrammes sans que le ministre des affaires étrangères le sache, sans que les autorités roumaines le connaisse. Nous avions un système de transmission de télégrammes chiffrés, qui était connu seulement par M. Maniu et par ceux qui les recevaient. Ces amis du ministère des affaires étrangères s'étaient procuré des passeports qu'ils visaient eux-mêmes, sans que le ministre des affaires étrangères le sache, et c'est comme cela que je suis parti.

Simpla confruntare a declarației făcute de Iuliu Maniu la 12 Mai 1944 cu declarația lui Vișoianu făcută la 12 Martie 1952, luminează caracterul individului.

A mințit, fără nici o necesitate, născocind un întreg roman polițist spre a ne desvălui că la ministerul de externe "Mafia" trădătoare a lui Gr. Niculescu-Buzești sabota acțiunea diplomatică a guvernului mareșal Antonescu pentru a împinge Țara la capitulare; am spus aceasta încă din 1948, azi C. Vișoianu o confirmă, făcând cunoscută și tehnica operațiilor în vederea trădării pe care o preparau. Dar ceea ce Vișoianu se face că nu știe sau că a uitat, este faptul că pentru ieșirea din Țară în 1944-ca și în tot timpul războiului-în afară de viza dată de ministerul de externe mai erau necesare avizul Statului major al armatei, avizul Siguranței generale a Statului și avizul ministerului de Interne. Intrebarea este: De ce a mințit C. Vișoianu? Fără îndoială, a ținut să-și creeze un fictiv trecut eroic de conspirator. Vom arăta în alt articol la ce se reducea activitatea "eroică" a acestui domn; reținem, pentru un moment numai, contrazicerea flagrantă între declarațiile făcute de Iuliu Maniu și publicate după notele stenografice în chiar ziarul lui Vișoianu, și declarația făcută de acesta în 11 Martie 1952.

Revenind la analiza declarațiilor lui Iuliu Maniu, ca martor în procesul guvernului Antonescu, ne oprim asupra unei contraziceri care merită o deosebită atenție.

Acuzatul M. Antonescu: Este un fapt cert, care poate fi stabilit, că legația de la Ankara a transmis condițiile de armistițiu venite de la Cairo.

Martorul I. Maniu: Cam la ce dată?

Acuzatul M. Antonescu. Cred că pe la sfarșitul lui Aprilie sau în Mai 1944 și că ele purtau mențiunea: pentru dl mareșal Antonescu și dl Iuliu Maniu; că ele au venit prin ministerul de externe, prin cifru. Dacă i-am transmis dlui Maniu și a primit d-sa aceste condițiuni, venite prin ministerul nostru de externe. Probabil că le va fi primit dl Maniu și altfel, fiindcă d-sa avea mijloace de comunicație directă, dar eu n'am avut mijloace de comunicație directă.

Martorul I. Maniu: Eu cu dl ministru Antonescu n'am fost în legătură directă, aveam prieteni aici cari au fost prietenii d-sale, dar corespondență directă n'am avut. Eu am avut însă legătură constantă, aproape zilnică cu Cairo, cu dnii Știrbei și Vișoianu. In urma tratativelor ce se duceau, am fost înștiințat că la 13 Aprilie 1944 s'au stabilit definitiv condițiile preliminare. In urma acestui lucru, am avut plăcerea să-l întalnesc pe dl ministru de externe într'un loc neutru și i-am adus la cunoștință că într'adevăr s'a făcut un preliminar de armistițiu cu ambasadorii Angliei, Americii și Rusiei. Am schițat, în linii generale, preliminările de armistițiu.

Omul de legătură dintre Mihai Antonescu și Iuliu Maniu era Gr. Niculescu-Buzești, directorul cifrului. Mihai Antonescu era convins că Iuliu Maniu se servea de legația elvețiană în legăturile pe care le avea cu Anglo-Americanii și nici un moment nu și-a închipuit că misterioasa legătură directă a șefului opoziției era chiar directorul cifrului.

Ce preliminări de armistițiu s'au fixat la 13 Aprilie 1944? Nici un preliminar; era doar o simplă născocire a lui Gr. Niculescu-Buzești pentru a stopa negocierile de la Stockholm. Dacă nu a comunicat telegrama trimisă de la Ankara de Crețeanu pentru mareșalul Antonescu și Iuliu Maniu, a făcut-o pentru a-l întări în convingere pe Iuliu Maniu că ministrul de externe nu este informat decât în

măsura în care șeful opoziției vrea să-l informeze, creind acel complex de încredere, necesar lui Buzești pentru operațiile ulterioare. Pe de altă parte, telegrama cu fixarea preliminărilor dată lui M. Antonescu, clătina acțiunea întreprinsă de ministrul de externe, convingandu-l că tot ce face este inutil, centrul negocierilor fiind la Cairo.

O dovadă că metoda lui Buzești și-a produs efectul o avem în convingerea cu care Iuliu Maniu susținea că avea legături directe, personale la Stockholm, de aceea nu a dat atenție informațiilor pe care i le dădea direct Mihai Antonescu privitor la negocierile începute de dna Kolontay. Niculescu-Buzești îl convinsese că negocierile acestea nu erau serioase și deci se dovedeau inutile, singurele ținute în seamă de Aliați fiind cele de la Cairo. Este dureros să constatăm contrazicerile care fac să oscileze continuu declarațiile lui Iuliu Maniu, contrastand cu cunoscuta lui fermitate. Ceva mai grav. Cand mareșalul Antonescu i-a amintit de întalnirea de la Snagov și că "au discutat absolut pe toate fețele această problemă a armistițiului, precum și problemele de viitor ale neamului romanesc în condițiile fixate" și cu acest prilej i-a spus: "Dle Maniu, eu nu pot să primesc aceste condiții, însă nu mă cramponez de conducerea Statului, nu vreau să fiu o piedică pentru binele neamului romanesc, bine pe care l-am urmărit. Luați conducerea și acceptați aceste condițiuni, dacă le găsiți acceptabile. Am rugat în acelaș timp pe dl Maniu să transmită lucrul acesta și dlui Dinu Brătianu. Aceasta s'a întamplat pe la începutul lunii Aprilie 1944. Și eu am adăogat: vă dau tot concursul militar".

Martorul Iuliu Maniu: Răspund: dacă ași spune că nu mi s'a făcut această propunere nu ar fi exact, iar dacă ași răspunde că mi s'a făcut și n'am primit-o, ași avea neplăceri politice.

Să ne oprim asupra acestui răspuns, voit așa de confuz. Deci, la începutul lunii Aprilie, mareșalul Antonescu făcea propunerea lui Iuliu Maniu-de față fiind și Ion Mihalache-să preia guvernul; ceva mai mult, să-i dea tot concursul militar. In prima parte a răspunsului, Iuliu Maniu confirmă în întregime pe mareșal. "Dacă ași spune că nu mi s'a făcut această propunere, nu ar fi exact". Din ce motive s'a simțit totuși obligat să complecteze răspunsul prin acest adaos: "iar dacă ași răspunde că mi s'a făcut și n'am primit-o, ași putea avea neplăceri politice". Neplăceri politice? Declarația era făcută în Mai 1946, cand încă nu se schițase nici o amenințare pentru el din partea Rusiei sovietice și era convins că va ieși învingător din alegeri, pe care le imagina garantate de Anglo-Americani. Deci, nu din teama de o reacțiune rusească. Atunci? Reiese clar din însăși confirmarea pe care o făcuse, că șeful opoziției nu s'a încumetat să-și asume răspunderea acceptării condițiilor de armistițiu, fiind conștient de reacțiunea ulterioară a opiniei publice, a recunoscut totuși că mareșalul nu numai că s'a declarat gata să-i cedeze locul, dar s'a oferit să-i dea tot concursul militar. Nu a acceptat propunerea pentru a nu se diminua politic în fața opiniei publice, și astfel a evitat răspunderea.

Cum se explică atunci că un om cu o așa de severă conștiință a răspunderii a dat girul moral mistificării de la Cairo? Dacă în Aprilie 1944 el a refuzat să accepte guvernul pentru că socotea condițiile Aliaților inacceptabile, cum a putut să ratifice, prin intrarea în guvernul Sănătescu, capitularea fără condiții executată prin lovitura de Stat de la 23 August 1944? Scuza de a se fi găsit în fața faptului îndeplinit, scuză pe care o schițează prin insistența cu care accentuează că n'a știut ce s'a petrecut la palatul regal în după amiaza zilei de 23 August?

Cand Iuliu Maniu s'a dus în seara de 22 August 1944 la Snagov pentru a determina pe mareșalul Antonescu să încheie el armistițiul, în ce stadiu se aflau negocierile de la Cairo? La întrebarea formulată de Mihai Antonescu: "erau ultimele condiții primite"?, Iuliu Maniu răspunde destul de clar: "Nu erau condiții oficiale, exacte, care ar fi putut sta la baza unei acțiuni de Stat". Dacă nu existau "condiții oficiale" care ar fi putut îndreptăți o acțiune de Stat, pe ce s'a rezimat lovitura de Stat a Regelui? Din Aprilie și

pană în seara de 22 August,negocierile de la Cairo au avut ca rezultat,cum o mărturisește Iuliu Maniu,condiții care"nu erau oficiale și care n'ar fi putut sta la baza unei acțiuni de Stat".Acesta este bilanțul negativ al misiunii Știrbei-Vişoianu.

Din ezitările și fereala dlui Maniu de a da răspunsuri clare se desprinde totuși o explicație: aflase ce se prepară,știa că Regele, împins de Niculescu-Buzești și complicii lui,mergea inconștient la capitulare și pentru a împiedica un act dement,a voit să-l determine pe mareșal să reia negocierile,potolind astfel zelul năuc al Regelui,câștigând timp,evitand o precipitare în necunoscut.Cine a cunoscut pe Iuliu Maniu așa de precaut,elaborând îndelung o hotărîre și ezitând înainte de a o pune în executare,nu poate da altă interpretare intervenției lui pe langă mareșal.Altfel,din succesiunea faptelor,ar trebui să credem că Iuliu Maiu ar fi acceptat rolul de momitor pe langă mareșal,ca să-l facă pe acesta să se ducă la Palat,unde totul era pregătit pentru arestare și lovitura de Stat în vederea capitulării.Un asemenea rol infam nici cel mai înverșunat vrăjmaș nu-l poate atribui lui Iuliu Maniu.

Revenim la declarația lui Maniu făcută în procesul Antonescu, prin care neagă orice răspundere în actul capitulării de la 23 August.Dar această fereală de a-și lua răspunderea actului în sine nu înlătură o altă răspundere: de ce nu a sprijinit acțiunea diplomatică dusă de guvernul mareșalului Antonescu la Stockholm,continuand în acelaș timp acțiunea de la Cairo,punand Rusia sovietică în fața unei unități de voință politică a Romaniei? Prin sabotarea negocierilor de la Stockholm,Rusia a putut face presiuni și a impus condițiile cele mai drastice.Motivarea logică a acestei atitudini este că Gr.Niculescu-Buzești a vut arta de a îmbrobodi pe Iuliu Maniu în așa hal,încat a izbutit să facă din el un simplu instrument.

Datorită regisoratului scelerat al "mafiei",Romania care se găsea exact în aceleași condiții ca și Finlanda,a fost îmbrâncită la o capitulare fără condiții.Tot în aceeaș epocă a început și Finlanda negocierile.Vom recapitula,în articolul următor,fazele negocierilor duse de Finlanda și din fidela lor expunere oricine va înțelege de ce rezultatele au fost așa de diferite: Finlanda un Stat liber,Romania o colonie rusească,iar poporul roman osandit exterminării.

De ani de zile vinovații trădătoarei capitulări încearcă să facă o falsă toaletă a unui armistițiu,pentru a-și ascunde crima; mint cu îndrăzneală,gargarisesc scuza bunei credințe înșelate,atunci cand realitatea marșavei lor fapte îi acuză.Edward Stettinius, fost mana dreaptă a lui Roosevelt și secretar de Stat,în cartea "Yalta,Roosevelt et les Russes"(Editura Gallimard)la pag.25 scrie: "En outre,la libération de la France,de la Belgique,de la Grece, celle de parties de la Hollande,de la Norvège,de la Pologne,de la Yougoslavie,de la Tchécoslovaquie,de même que la reddition de la Roumanie et de la Bulgarie,exigeaient des décisions des Trois Grands".Reddition înseamnă predare,capitulare;aceasta este calificarea juridică dată de Anglo-Americani actului săvarșit de regele Mihai la 23 August 1944.Și calificarea este exactă.Finlanda nu a capitulat,deși presiunea exercitată de Americani și Englezi a fost covarșitoare.De ce a izbutit să obțină un armistițiu Finlanda? Vom arăta.

5 Mai 1952,Palma de Mallorca. Pamfil Şeicaru

CUM A NEGOCIAT FINLANDA ARMISTIŢIUL.

De repetate ori am pus întrebarea, de ce Finlanda este azi o ţară liberă, iar Romania o fioroasă colonie rusească? Ştiam că nu voi primi nici un răspuns, deoarece nu puteau să răspundă decât cei în măsură să cunoască istoricul tratativelor, şi aceştia n'aveau nici un interes să ne lămurească. După trei ani de tenace campanie, prin care am vrut să lămuresc un adevăr istoric, adică la 23 August 1944 a fost o capitulare "en rase campagne", nu un armistiţiu, am obţinut un prim succes: responsabilii negocierilor de la Cairo s'au simţit obligaţi să dea unele explicaţii. Ceea ce isbeşte pe oricine, este multiplicitatea versiunilor. Ajunge să fie confruntate declaraţiile lui C. Vişoianu, articolul lui Al. Creţeanu şi articolul junelui Pogoneanu, spre a desprinde atâtea contradicţii, încât concluzia se impune de la sine: nu pot da o corectă relatare a unor negocieri, deoarece simpla prezentare a documentelor este acuzatoare şi de aceea sunt obligaţi să le evite, încercând fiecare a da o interpretare cât mai îndepărtată de realitatea negocierilor. M'a surprins că n'au luat cel puţin elementara măsură de precauţie, aceea de a oferi emigraţiei o unică interpretare, aşa cum avocaţii într'un proces se pun de acord asupra desbaterilor. Voi arăta dar, de ce aceşti nevoiaşi nu pot să prezinte, în descărcare, negocierile duse de Finlanda; ele ar pune într'o lumină penibilă nu numai pe cei cari au tratat-ca să întrebuinţăm un termen nepotrivit situaţiei-dar şi partidele politice sprijinitoare a acţiunii de la Cairo.

Primele tatonări cu Finlanda au fost făcute de Rusia sovietică la începutul lui Februarie 1944. Era în epoca în care Stalin obţinuse o primă şi substanţială concesie din partea Angliei şi a Statelor Unite: sacrificarea Poloniei. Poziţia guvernului englez era-cel puţin în ceea ce privea decenţa aparenţelor-la o mare strâmtoare. Nu se uita, şi în orice caz bieţii Polonezi nu puteau uita, că la 7 Decembrie 1939 lordul Halifax, ministrul de externe al Marei Britanii, făcuse în Camera Lorzilor această declaraţie, în legătură cu problema rusească: "In cursul anului acesta, am încercat să ameliorăm relaţiile noastre cu U.R.S.S., dar făcând acest lucru, ne-am ţinut tot timpul pe următoarea poziţie: că drepturile terţilor trebuesc să rămână neatinse şi să nu fie afectate întru nimic de negocieri. Cred că evenimentele au arătat că judecata şi instinctul Majestăţii Sale, refuzând o înţelegere cu Sovietele, pe baza formulei relative la cazul agresiunii indirecte în Statele baltice, erau îndreptăţite. (Aplauze). Căci este limpede acum că această formulă ar fi putut servi pentru ascunderea planurilor de mai târziu şi sunt sigur că poporul britanic preferă să facă acum faţă dificultăţilor şi neplăcerilor, decât să simtă că am putut compromite onoarea Marei Britanii şi a posesiunilor sale în asemenea împrejurări." Cinci ani mai târziu această intransigenţă politică şi morală fusese părăsită. In această atmosferă de generale concesiuni, de totală abandonare a Estului european, de către Anglia şi Statele Unite, s'au început negocierile Finlandei.

La 23 Februarie 1944 dl Randal Neale, redactorul diplomatic al agenţiei Reuter, prezenta astfel situaţia Finlandei: "Finlanda trebue să aleagă acum între acceptarea condiţiilor sovietice de armistiţiu sau continuarea luptei până când i se vor impune condiţii şi mai grele. Când condiţiile sovietice vor fi supuse Finlandezilor, şi se crede că vor fi de sigur comunicate în prealabil şi guvernului britanic, în conformitate cu art. 2 din tratatul anglo-sovietic din 1942, care spune: "Inaltele părţi contractante nu vor începe negocieri şi nu vor încheia vre-un tratat de amiciţie sau pace cu Germania sau cu unul din Statele asociate cu ea în actele de agresiune contra Europei, decât în urma unui consimţământ mutual".

"Condiţiile armistiţiului cu Italia-continuă dl Randal Neale-au fost supuse aprobării guvernului sovietic. In cazul Italiei, condiţiile au fost publicate. Ele prevăd încetarea oricărei activităţi ostile a forţelor armate italiene, obligaţia de a nu face Germanilor nici un fel de înlesniri care ar putea fi folosite împotriva naţiu-

nilor unite,predarea flotei militare,comerciale și aeriene către Aliați și folosirea liberă de către Aliați a tuturor aerodromurilor și porturilor.Se înțelege de la sine că Rusia sovietică va pune condiții exact asemănătoare,care să-i permită a înfrânge în timpul cel mai scurt posibil forțele germane și să-i înlesnească operațiile în Marea Baltică".

Deci nu era vorba de o pace separată,ci de un armistițiu cu inevitabila ocupare a teritoriului Finlandei de către trupele rusești. Finlandezii cunoșteau mai bine decat Aliații politica rusească și nu s'au lăsat amăgiți de formula vagă a armistițiului,când experiența Italiei era prezentă.Condițiile,așa cum le arătase redactorul diplomatic al agenției Reuter,indicau precis dreptul armatelor rusești de a opera pe teritoriul Finlandei.Ziarul "Social-Democratti" cu data de 22 Februarie 1944(oficiosul partidului socialist-democrat finlandez)a dat o elocventă expresie sentimentului național, scriind: "O capitulare fără condiții ar însemna,nici mai mult nici mai puțin decât o sinucidere națională.Cererea de capitulare fără condiții a avut totdeauna efecte contrare celor urmărite.Mai mult **succes ar avea metoda de a încheia o pace generoasă".**

Cu o sinceritate care făcea onoare semnăturii,W.Steed,analizând situația Finlandei într'un articol publicat în "Sunday Times"(din 20 Febr.)ajungea la concluzia: "fără a obține un asentiment din partea Germaniei,va fi greu pentru Finlanda să iasă din răsboiu. Cazul Finlandei nu este un caz izolat".

Ministrul de externe al Finlandei,dl Tauner,șeful partidului socialist-democrat,făcea în ziua de 25 Februarie corespondentului ziarului suedez "Stockholm Tidningen" o declarație: "Nimeni nu poate dori pacea mai mult decât mine.Atacurile ce se îndreaptă împotriva mea emană,fără îndoială,de la Moscova,care caută să elimine Finlanda ca factor militar.Lucrătorii finlandezi și partidul socialist democrat sunt hotărîți să reziste pe cat va fi cu putință și atat cat vor rezista și patronii.Dacă condițiile sunt inacceptabile,vom continua să luptăm cu îndarjire.Va trebui atunci să acceptăm viitorul așa cum se va prezenta.Dacă condițiile sunt acceptabile, suntem gata să le acceptăm".

La întrebarea corespondentului lui"Stockholm Tidningen" dacă situația Finlandei este disperată,dl Tauner a răspuns: "Nu.Soarta răsboiului nu este încă decisă,dar dușmanul este aproape de noi.Ce avantaj ar avea Rușii de a ocupa militărește Finlanda?Nici nu mă pot gandi la urmări.Actele de sabotaj și guerrilla ar fi de o sută de ori mai importante decat în Norvegia și Danemarca".

Eroismul ideii de libertate părea ecoul răspunsului dat de Leonida la Termopile,când i s'a cerut capitularea,dat fiind numărul Perșilor,ale căror suliți întunecau soarele:"cu atat mai bine,ne vom bate în umbră".

Dl Tauner nu exprima numai părerea guvernului socialist-democrat,ci opinia unanimă a poporului finlandez.Fostul ministru de externe,dl Elias Erkko,directorul marelui cotidian "Helsingin Sanomat",făcea aceste declarații unui ziarist american,declarații reproduse de toată presa finlandeză în ziua de 16 Februarie:"Nu mai are nici un rost să se mai nege că Finlanda se află în prezent într'o situație foarte grea.Noi Finlandezii dorim pacea;un popor mic de patru milioane de suflete nu poate purta la infinit un răsboiu cu un inamic de 50 de ori mai mare.Vă asigur că Finlanda examinează toate posibilitățile pentru a afla calea păcii.Nu există decât o singură condiție fundamentală care să permită țării noastre să facă pace și anume: obținerea dreptului de a dispune liberă de viața ei ca Stat independent.Toate progresele noastre le-am realizat într'o societate liberă și democrată și vrem să trăim la fel în viitor".

Care era atmosfera în Statele Unite la acea dată? "New-York Times"din 16 Febr.scria: "Politica noastră față de Finlanda a avut ca rezultat că poporul finlandez continuă să considere Statele Unite drept amic.Când guvernul nostru îndeamnă Finlanda să încheie pacea imediat,în cele mai bune condiții posibile,acest sfat deslănțue opinia publică și încurajează pe conducătorii Finlandei.

Finlandezii ezită,mai ales pentru că se tem să nu devină o nouă Estonie sau Polonie.Dacă Finlanda nu este încorporată la U.R.S.S. în aceleaşi condiţii şi pentru aceleaşi raţiuni ca Statele baltice,ea nici nu se poate aştepta,desigur,să-şi păstreze independenţa în mai bune condiţii decât Polonia.După ce a fost învinsă,va putea ea să-şi aleagă un guvern propriu,în interiorul unor frontiere reduse?Chestiunea devine presantă prin faptul că Rusia a creeat un consiliu naţional al Poloniei,în opoziţie categorică cu guvernul polonez în exil".

Mai expeditiv,dl Walter Lippmann,examinând situaţia ţărilor din Estul Europei,nu se sfia să spue brutal: "nu se pune în discuţie problema dacă şi în ce măsură se poate garanta independenţa acestor State,ci problema este dacă Rusia sovietică le permite o existenţă independentă".

Ziarul "Tribune de Lausanne" din 14 Februar pune problema cu toată luciditatea: "Dacă Rusia doreşte să sovietizeze Finlanda,atunci nu se gândeşte decât la extinderea hegemoniei sale asupra continentului şi astfel înfrângerea Germaniei nu va însemna pentru noi începutul unei ere de pace,ci preludiul unui nou răsboiu pentru libertăţile europene".

Care era atitudinea guvernului american? Postul de radio B.B.C. în emisiunea în limba engleză din 9 Febr.comunica: "dl Cordell Hull,la conferinţa de presă a declarat că Statele Unite,acum câteva zile,au prevenit din nou guvernul finlandez că Finlanda trebue să iasă din răsboiu sau,în caz contrar,să suporte toate consecinţele.Guvernul Statelor Unite a arătat cu acest prilej că responsabilitatea pentru aceste consecinţe şi pentru colaborarea cu Germania cade exclusiv pe umerii guvernului finlandez.Deci guvernul din Helsinki va purta întreaga răspundere pentru faptul că Finlanda continuă răsboiul împotriva aliaţilor Statelor Unite,inclusiv Uniunea Sovietică şi Commonwealth-ul naţiunilor britanice.

"După declaraţia dlui Cordell Hull,purtătorul de cuvant al legaţiei finlandeze a declarat aseară că atitudinea Finlandei nu s'a schimbat şi,chiar dacă Helsinki va fi şters de pe faţa pământului, Finlanda nu va capitula".

Deci în timp ce Finlanda democrată lupta să-şi apere libertatea, guvernul american făcea o operă de demoralizare a poporului finlandez,impunandu-i capitularea fără condiţiuni,aşa cum o cerea Kremlinul.

"pravda"scria la 11 Febr.1944: ora nimicirii Finlandezilor se apropie".

Indată după această operaţie de intimidare,Rusia sovietică a început negocierile cu Finlanda la începutul lui Aprilie,adică exact în acelaş timp cand pleca trimisul partidelor democratice romaneşti,Barbu Ştirbei,la Cairo.In ziua de 24 Aprilie tratativele cu Finlanda au fost rupte.Simultan la Moscova şi la Helsinki au fost publicate comunicatele oficiale cu un cuprins diferit,dar cu concluzii identice.Comunicatul sovietic arăta că"guvernul finlandez fiind prea strâns legat de guvernul german,nu a putut să accepte condiţiile expuse în următoarele şase puncte: 1)până la 30 Aprilie Finlanda ar trebui să rupă relaţiile cu Germania,să interneze sau să constrângă la evacuarea trupelor germane care ocupă nordul Finlandei,precum şi vasele germane aflătoare actualmente în porturile finlandeze. 2)Repunerea în vigoare a tratatului rusofinlandez din 1940. 3)Eliberarea şi repatrierea prizonierilor ruşi. 4)Reducerea până la 1 Iulie a.c.a efectivelor armatei finlandeze la efectivele din timp de pace. 5)Reparaţiile de răsboiu,evaluate la suma de 600 milioane dolari,plătibile prin furnituri de mărfuri în curs de cinci ani. 6)Cedarea regiunii Petsamo în favoarea Rusiei,iar în schimb Uniunea sovietică renunţă la închirierea insulei Hangog,pe baza tratatului din 1940.Delegaţia finlandeză,precizа comunicatul sovietic,nu a vrut să înţeleagă dreptatea condiţiilor sovietice,opunandu-se tuturor punctelor propuse de guvernul sovietic şi mai ales împotriva internării trupelor germane şi împotriva reparaţiilor.

"Având în vedere atitudinea guvernului finlandez,guvernul sovietic,în acord cu Anglia,a rupt negocierile de armistițiu cu Finlanda. Cele mai sus expuse au fost aduse la cunoștința guvernului Statelor Unite".

Comunicatul finlandez declara că guvernul finlandez a rupt negocierile de armistițiu cu Uniunea sovietică,deoarece condițiile sovietice au fost"impracticabile din motive tehnice(expulsarea trupelor germane)precum și din punct de vedere financiar,deoarece o țară săracă ca Finlanda nu le poate acoperi.

Condițiile sovietice erau abil ticluite.Fără consimțământul guvernului german de a-și retrage de bună voie trupele,armata finlandeză singură nu ar fi putut să le constrângă și atunci,implicit, s'ar fi impus colaborarea,adică intrarea trupelor rusești pe teritoriul Finlandei,în fapt ocuparea militară a țării.Guvernul sovietic s'a ferit să prevadă între condiții ocuparea militară a teritoriului finlandez,ceea ce ar fi făcut poate o impresie penibilă asupra opiniei publice engleze și americane;Molotov a știut să salveze toate aparențele.

„Condiția prevăzută la punctul 5,reparațiile și evaluarea lor la 60 milioane dolari plătibili în cinci ani,era în calculele Kremlinului un mijloc sigur de a ajunge la controlul administrativ și politic al Finlandei.Economia finlandeză,după două răsboaie grele, aproape patru ani,nu putea suporta plata în mărfuri,a căror valoare s'ar fi ridicat la 120 milioane dolari anual.Dar admițând că eroismul moral al unui popor fanatic al libertății ar fi vrut să realizeze plata în mărfuri,aceasta cerea o prefacere a întregii economii și ar fi necesitat timp și credite.Rusia ar fi avut dreptul,pe baza acordului de armistițiu încheiat,să ceară imediata lor executare și la primele întârzieri ar fi acuzat guvernul finlandez de rea voință și ar fi impus participarea ei în controlul administrativ.Rezultatul acestui control? Intreaga viață economică-și indirect politică-ar fi fost de fapt confiscată de Rusia sovietică.

Aceste condiții nu au provocat nici o emoție în opinia publică a democrațiilor.Postul de radio Londra comunica în ziua de 24 Aprilie: "ziarele londoneze de azi condamnă în cuvinte aspre atitudinea Finlandei,arătând că soarta viitoare a Finlandei a fost decisă aseară la Helsinki".

Și Finlandezii ascultau faimosul B.B.C.și încă emisiunea în limba engleză,dar această desonorantă atitudine a presei engleze nu le-a clătinat voința de a fi o națiune liberă,de a-și apăra independența patriei.Dacă presa engleză găsea potrivit să-și bată joc de atitudinea Finlandei care refuza robia,fără ca să adâncească condițiile impuse de Rusia sovietică,ziarul elvețian"Tribune de Genève" din 5 ai a avut curiozitatea să analizeze condițiile impuse de Rusia sovietică.Fără să se lase sedus de ceea ce forma vagul problemelor generale,ziarul s'a oprit la ceea ce putea să fie supus unei analize aritmetice: plata celor 600 milioane dolari. Ca un expert contabil,redactorul ziarului elvețian a căutat să fixeze venitul național al Finlandei între 1936-38,să scadă din acest venit partea teritoriilor care trebuiau să fie cedate pentru a obține milostenia unui armistițiu din partea Rusiei sovietice și ajungea la concluzia că Finlandei i se cerea ca despăgubiri de răsboiu de două ori venitul național.Minuțios,redactorul ziarului "Tribune de Genève"a verificat și excedentul la balanța comercială(export-import)ca să ajungă la acelaș rezultat: imposibilitatea Finlandei de a face față,in mod normal,obligațiilor pe care le-ar contracta,semnând condițiile de armistițiu propuse de Molotov.Ca Finlanda să-și poată ține angajamentele,ar fi trebuit să se reducă la sclavie.Iată concluziile ziarului elvețian: "Despăgubirile ar fi impus Statului finlandez o sarcină nouă,aproape de opt ori mai mare.Din punct de vedere social,nu mai încape îndoială,despăgubirile ar fi micșorat simțitor nivelul vieții populației și ar fi pricinuit o scădere a salariilor,pentru că ar contribui la agravarea sarcinilor fiscale.Dacă despăgubirile ar fi plătite prin muncă,s'ar ajunge la situația următoare: în 1938 media salarului zil-

nic al unui muncitor era de aproximativ 50 mărci,adică cam 15.000 mărci pe an.Mai bine de jumătate din această sumă era consacrată alimentării,îmbrăcămintei şi celorlalte nevoi zilnice.Astfel ar rămâne mai puţin de 7500 mărci anual de fiecare lucrător.Ar fi trebuit deci ca cel puţin 800.000 de lucrători,adică aproape totalitatea populaţiei masculine să lucreze exclusiv spre a asigura plata indemnizaţiilor cerute.Consideraţiile de mai sus sunt bazate pe ipoteza că preţurile mărfurilor socotite în dolari vor fi aceleaşi după răsboiu.Ori,calitatea mărfurilor de predat de către Finlanda şi preţurile lor nu pot fi fixate în prezent.Valoarea reală a despăgubirilor cerute de Rusia sovietică rămâne deci de fapt o cantitate nedeterminată".

Cât a fost de exactă analiza ziarului "Tribune de Genève" ne-a fost dat,nouă Românilor,s'o verificăm.Despăgubirile de răsboiu au fost capcana lui Stalin.

Când toată presiunea exercitată atât de Anglia cât şi de Statele Unite nu şi-a produs efectul pe care îl aştepta Kremlinul,o nouă ofensivă militară s'a deslănţuit asupra Finlandei,care a fost nevoită să recurgă la ajutorul armatei germane comandate de generalul Dietle,legând şi mai mult Finlanda de Germania.Noua ofensivă rusească,de proporţii şi intensitate fără precedent,a fost secundată de o acţiune diplomatică de demoralizare dusă-este nespus de dureros să o spunem-de Englezi şi de Americani.Prin diferiţi agenţi s'a căutat să se provoace o scisiune în consiliul sindicatelor muncitoreşti finlandeze,în sensul unei acţiuni energice pentru a grăbi pacea separată.In rândurile partidului socialist-democrat,ca şi ale partidului suedez şi ale celui liberal au circulat moţiuni prin care se cerea ca guvernul să caute prin toate mijloacele să obţină din partea Rusiei sovietice acceptarea reluării tratativelor.Ideea unui guvern naţional,acceptabil pentru Rusia sovietică,a fost pusă insinuant în circulaţie.Dar toate aceste acţiuni ale agenţilor anglo-americani n'au izbutit să fărâmiţeze blocul de voinţă al Finlandei.

Situaţia era într'adevăr tragică.Bombardamentele aviaţiei ruseşti se succedau fără întrerupere,dar armatele continuau să lupte cu un eroism legendar;în spatele lor,patetica voinţă de libertate a naţiunii îşi afla o fidelă expresie politică în partide.Pentru a surpa şi ultima fărâmă de încredere în eficacitatea luptei,Statele Unite au rupt legăturile diplomatice,înmânând paşaportul ministrului plenipotenţiar finlandez la Washington,care a fost în post până la 20 Mai 1944.Preşedintele Roosevelt a făcut o declaraţie care, în fond,însemna o indicaţie a libertăţii de acţiune lăsată Rusiei sovietice,ruperea relaţiilor fiind un gaj de loialitate faţă de scumpul aliat.Ziarul "Washington Post" reflecta opinia publică americană.Acest ziar,în comentariile pe care le făcea asupra situaţiei din Finlanda,a redat foarte clar atitudinea americană,scriind: "Rusia sovietică procedează foarte justificat atât din punct de vedere militar,cât şi din consideraţii politice.Uniunea sovietică a voit ca Finlanda să iasă din răsboiu pentru a avea mâini libere pentru operaţiile militare combinate în basinul Mării Baltice.Finlanda a fost avertizată din vreme.Statele Unite deasemeni sunt interesate ca Finlanda să iasă din răsboiu,deoarece cu cât mai mult Finlanda va participa la acest răsboiu,cu atât vieţile americane vor fi ameninţate cu pierderi şi mai mari în Europa.Aceste consideraţii trebuesc să şi le amintească toţi americanii înainte de a cădea sub influenţa sentimentalităţii cu privire la soarta Finlandei".

Atitudinea întregii prese americane manifesta acelaş realism care nu se încurcă în prejudecata principiilor.Intre apărarea libertăţii popoarelor şi interesele americane,presa nu ezita şi supunea principiile unei oportune eclipse.

Finlanda era reprezentată la Washington de un admirabil diplomat Procope,care la recepţiile săptămânale,prin declaraţiile sale căuta să lămurească poziţia Finlandei şi legitimitatea luptei pe care o ducea."New-York Times" considera activitatea ministrului Procope ca o formă de propagandă pro-axistă.Şi "New-York Times" în

ziua de 23 Iunie 1944 scria: "Această activitate vizează să pricinuească desbinări între aliaţi şi mai ales între Ruşi şi Americani. Ea continuă multă vreme şi după ce conversaţiile ruso-finlandeze au dat greş. Astfel s'a ajuns la concluzia că nu serveşte la nimic dacă se continuă să se tolereze o asemenea situaţie". Opinia publică americană a fost impresionată de rezistenţa eroică a Finlandei şe pentru a curma orice speranţă a Finlandezilor şi de a da încă o dovadă de loialitate faţă de Rusia sovietică, relaţiile sunt complet rupte cu Helsinki. Postul de radio Londra anunţa înziua de 4 Iuliu 1944: "Comunicatul oficial al guvernului Statelor Unite, publicat la Washington, anunţă că Statele Unite au rupt relaţiile diplomatice cu Finlanda. Cu acest prilej ministrul de externe al Statelor Unite anunţă că dl Edmund Gullian, însărcinatul de afaceri al Statelor Unite la Helsinki, a primit instrucţiuni de a cere restituirea paşapoartelor diplomatice ale tuturor membrilor legaţiei americane la Helsinki. Ministrul de externe al St. Unite arată că guvernul finlandez a intrat la 28 Iunie în colaborare militară, fără nici o restricţie, cu guvernul Germaniei naţional-socialiste. Această decizie a fost luată cu călcarea regimului democrat stabilit în Finlanda şi fără respectarea normelor constituţionale de procedură. Repercursiunile acestei acţiuni rămân numai în sarcina guvernului finlandez.

"Comunicatul ministerului de externe al St. Unite adaogă că infiltraţia germană a luat proporţii aşa de mari, încât guvernul finlandez a fost virtualmente transformat într'un guvern păpuşe, găsindu-se în serviciul guvernului Germaniei naţional-socialiste. Toate avertismentele date de către guvernul St. Unite au fost ignorate de către cercurile conducătoare ale Finlandei, care au fost prevenite în repetate randuri despre consecinţele acestei atitudini. Totuşi guvernul finlandez acum a lărgit cooperaţia lui cu Germania naţional-socialistă. Operaţiunile armatei finlandeze sunt îndreptate acum direct împotriva succesului forţelor aliate. Guvernul finlandez nu a ţinut în seamă atitudinea amicală arătată de întreg poporul american faţă de poporul finlandez şi a călcat cu brutalitate această atitudine amicală a guvernului şi a poporului american. De aceea continuarea relaţiilor normale între guvernul Statelor Unite şi guvernul finlandez din Helsinki a devenit o imposibilitate".

Deci Statele Unite nu se socoteau obligate să facă presiuni asupra Rusiei sovietice spre a o determina să formuleze condiţii acceptabile, ci'şi concentrau toate mijloacele diplomatice asupra Finlandei, spre a o determina să se predea fără condiţii lui Stalin.

Situaţia militară a Finlandei o putem deduce dintr'o telegramă a agenţiei Reuter din 22 Iunie: "Numai în zece zile trupele ruseşti au distrus cele mai puternice linii de apărare din Europa, eşalonate pe o distanţă de 60 mile în adâncime, pe istmul Careliei, înaintand de la Leningrad până la Viborg, care a fost cucerit de trupele ruseşti. Acum inima Finlandei, capitala Helsinki, se află numai la o depărtare de 130 km. de elementele înaintate ale armatei roşii. Drumul spre Helsinki, situat de-a lungul coastei, este deschis pentru trupele sovietice. Dacă comandamentul finlandez va decide să continue rezistenţa, atunci trupele sovietice îşi vor croi drum spre centrele industriale finlandeze. Deşi rezistenţa încăpăţinată a Finlandei costă viaţa a multor mii de soldaţi ruşi, totuşi legaţia sovietică din Stockholm crede că Moscova este gata să ia o atitudine generoasă faţă de Finlanda. Această generozitate va face o mare impresie şi în celelalte State satelite şi anume în Bulgaria, România şi Ungaria, producând şi efectele corespunzătoare".

Este de admirat logica agenţiei engleze Reuter; în loc să vadă în dispoziţia Kremlinului de a negocia cu Finlanda, pe alte baze, strâmtorarea în care se găsea Rusia, tocmai datorită eroicei rezistenţe a Finlandezilor, aceasta vedea "generozitatea" rusească. Naivitate sau pur şi simplu exces de zel faţă de Kremlin?

Ziarele sovietice arătau destul de clar înfiorătoarea generozitate rusească. Ziarul armatei roşii "Krasnaia Zvezda" din 26 Iunie exprima astfel intenţiile generoase ale Rusiei faţă de Finlanda:

"Acum trei luni,când Finlandezii au cerut guvernului sovietic condiţiile de pace,ei au fost miraţi că Uniunea sovietică a cerut despăgubire bănească.Ei au crezut că toate crimele şi toate daunele pricinuite de barbaria lor vor rămâne nepedepsite.Acum bandiţii finlandezi vor plăti scump pentru toate crimele lor,pentru toate daunele pricinuite Statului sovietic şi populaţiei civile din teritoriile ocupate".

O singură manifestare în presa engleză se singularizia prin înţelegerea,nu numai umană,ci şi politică,a situaţiei Finlandei:revista "Nenteenth Century and after".Punând problema Finlandei în raport cu Rusia sovietică,scria la 20 Iunie 1944: "Acei cari vorbesc despre "nebunia Finlandei" ar trebui să-şi amintească următoarele: este adevărat că Finlanda este azi duşmana noastră,dar suntem obligaţi să recunoaştem o vădită şi eroică înălţare sufletească,chiar în obligaţia de cavalerism faţă de un inamic,lucru cu atât mai necesar într'un răsboiu care a fost atât de barbarizat,încât se poate numi cel mai necavaleresc răsboiu.Condiţiile oferite Finlandei,socotite ca foarte mărinimoase,sunt într'adevăr ceva mai blânde în chestiunile mărunte,dar sunt mult mai drastice în linii mari decât condiţiile oferite în 1940.Se cere Finlandei să cedeze Petsamo, singura ei ieşire spre Atlantic.Această pretenţie nu este justificată de loc.De altfel nici nu s'a simţit nevoia să fie justificată. Nu s'a făcut apel nici la justificări reale,bazate pe istorie sau etnologie.In plus,nu se pot invoca nici nevoile strategiei defensive,deoarece nimeni nu ameninţă securitatea Rusiei sovietice atât de departe.I se cere deasemeni Finlandei o indemnizaţie de 150 milioane lire sterline,o povară care poate paraliza un popor de mai puţin de 4 milioane de oameni săraci,datorită naturii şi săraciţi încă de un răsboiu dezastruos contra unui popor de 170 milioane de oameni.Cererile ruse privitoare la coasta finlandeză şi insule, deşi mai reduse decât ultima oară,înseamnează totuşi desfiinţarea comerţului exterior al Finlandei,cu atât mai mult cu cât se va lua şi debuşeul ei spre nord.Dar nu numai severitatea condiţiilor a determinat Finlanda să ducă mai departe această luptă,în aparenţă fără speranţă."Nebunia"ei se atrubue şi ignoranţei aşa numitului fascism şi influenţei şefului politic şi militar,mareşalul Mannerheim.Finlandezii sunt un popor clarvăzător şi cel mai puţin ignoranţi din lume.Departe de a fi fascişti,ei au înlăturat mişcarea ce avea anumite asemănări cu fascismul,nu prin forţa armelor,ci prin constituţie.Cât despre mareşalul Mannerheim,o examinare imparţială a carierei lui îl arată un patriot integru,prevăzător, moderat.

"Finlandezii ar avea tot interesul să ajungă la o înţelegere cu puternicii lor vecini,dacă făcând aceasta ar putea să-şi asigure o perspectivă rezonabilă de existenţă,onoare şi independenţă.De ce Finlandezii continuă să lupte?Atunci când Finlanda a făcut pace în Martie 1940,ei n'au fost lăsaţi în linişte.Trupele ruse au înaintat mai repede decât era înţelegerea,atunci când au ocupat teritoriile cedate pe bază de tratat,au luat bunuri care nu le reveneau de drept şi au făcut prizonieri pe care nici odată nu i-au înapoiat ţării lor.Au luat regiunea industrială Enso şi au continuat să aibă o serie,aproape neîntreruptă,de pretenţii,cărora Finlandezii nu li s'au putut opune.Nu i-au permis Finlandei să-şi construiască o linie de apărare proprie,deşi Rusia nu avea dreptul să interzică aceasta.Nu i S9a permis Finlandei să încheie o alianţă defensivă cu Suedia şi Norvegia pe baza situaţiei existente,deşi Suedia şi Norvegia erau de acord.Atunci când Germania a atacat Rusia,între Rusia şi Finlanda era deja o stare de răsboiu nedeclarat,un răsboiu neprovocat,cum a fost şi primul răsboiu".

"Nineteenth Century and after" îşi încheie articolul cu aceste rânduri: "Carta Atlanticului şi alte principii declarate ale puterilor aliate se dovedesc a nu avea nici o validitate practică.Soarta Statelor baltice şi a Poloniei orientale sub ocupaţia rusească şi lecţiile din trecutul recent,îi formează Finlandei convingerea că nu există altă alternativă decât continuarea luptei sau moartea

treptată.Ea a ales prima alternativă,pe care ar alege-o şi poporul englez,dacă ar avea experienţa Finlandei,după cum a dovedit-o în 1940".

Este,fără îndoială,o voce izolată în presa engleză,dar nu mai puţin acuzatoare în ceeace priveşte ipocrizia marilor democraţii, pentru care în 1944 idealurile democratice,principiile Cartei Atlanticului,nu aveau decât o valoare de oportunitate,fără să implice vre-o obligaţie.

Democrata Finlandă,având un guvern socialist-democrat,a fost sacrificată.Izolată,izbită de atacurile furioase ale armatelor ruseşti,în loc să capituleze fără să mai aştepte de la nimeni un sprijin,înţelegând că principiile agitate ca nişte flamuri ale ideii de libertate erau simple expediente de propagandă,fard idealist menit să îndulcească brutalitatea intereselor marilor puteri,s'a înfruntat singură cu propriul ei destin.Anglo-Americanii cedau în Europa, grăbiţi să satisfacă toate pretenţiile Rusiei sovietice.Simpatia opiniei publice americane? Ca un gaj al loialităţii lui faţă de Rusia sovietică,preşedintele Roosevelt abandonase Finlanda pretenţiilor cutropitoare ale Moscovei.Ori încotro îşi întorcea privirile,Finlanda nu întâmpina decât gestul imperativ care îi indica să îngenunche.Nicăeri o înţelegere umană,o indulgenţă; numai priviri reci,implacabile,ca privirile reprezentanţilor justiţiei,ignorând pe condamnat şi arătandu-i treptele eşafodajului.

Discursul rostit în ziua de 9 Iulie 1944-să reţinem data-de dl Linkomies,preşedintele consiliului de miniştri al Finlandei,constitue un model de elocvenţă,prin emoţia reţinută,prin calmul acceptării unei situaţii disperate dominată numai printr'o încordare patetică a voinţei,prin formularea simplă,evitand orice artificiu retoric al momentului decisiv pe care îl trăia poporul finlandez."Statele Unite au rupt relaţiile diplomatice cu Finlanda în aceeaş clipă în care poporul nostru se afla în stadiul decisiv al luptei sale pentru existenţă.Trebue să ne apărăm ţara,întregul nostru popor liber şi independenţa noastră.Trebue să ne apărăm viaţa noastră familiară şi valorile spirituale moştenite de la părinţii noştri.Trebue să ne apărăm tot ceea ce face viaţa demnă de trăit. Dacă nu am proceda aşa,nu am avea decât o singură alternativă: capitularea.Rostesc acest cuvânt nu ca o simplă presupunere,căci ştiu că Uniunea sovietică cere capitularea Finlandei.După capitulare ni s'ar dicta o pace care,în mod sigur,nu ar ţine seama nici de cele mai elementare drepturi ale poporului finlandez.O asemenea capitulare ne-ar lăsa la discreţia inamicului.Intr'o clipă am pierde tot ceea ce poporul nostru a clădit în curs de secole.Din anumite părţi s'a susţinut că s'ar putea obţine noi condiţiuni de pace mai avantajoase,în cazul cand oameni noi ar fi aduşi la carma Ţării.Şi această presupunere este neîntemeiată.Dacă se ştie acest lucru,nu mai poate exista nici un fel de alegere.Ca bărbaţi liberi şi femei libere trebue să luptăm pentru prezentul şi viitorul poporului nostru atât timp cât vom avea forţe suficiente".

"Avem o singură ţintă călăuzitoare: de a apăra Finlanda şi poporul finlandez de pieirea care le ameninţă".

Par'că citim o pagină din Tit Liviu,evocând cele mai patetice momente din istoria Romei....

Imblânzitorii de fiare,când se găsesc singuri în cuşcă izbutesc să le intimideze prin hotărîrea pe care fiarele o citesc în priviri.Dacă o cât de vagă undă de teamă le-ar întrerupe tăria hotărîrii,fiarele scăpate de sub privirea dominatoare s'ar repezi asupra îmblanzitorilor şi i-ar sfâşia.Acceptarea eroică a situaţiei, voinţa Finlandezilir de a continua lupta până la capăt,au intimidat fiara moscovită.O nouă ofensivă rusească nu a mai avut loc.

Finlanda a semnat un armistiţiu,nu o capitulare,refuzând să milogească îndurarea;calea unei eroice voinţe de a-şi apăra libertatea a dus-o la limanul păcii.Finlanda este o ţară cu 3.600.000 de locuitori,iar Rusia sovietică avea în 1944 180 milioane de locuitori şi totuşi această strivitoare disproporţie a fost anulată printr'un act de eroică respingere a capitulării fără condiţii.

Şi acum,fiecare să recapituleze şi istoricul negocierilor Ro-

mâniei,negocieri care au dus la o capitulare fără condiţii.

Este ştiută superficialitatea cu care Romanii discută toate problemele,lene de a adanci,de a şti precis,dar mai ales în problemele internaţionale această înclinare a spiritului nostru este mai accentuată.Nu odată mi-a fost dat să aud afirmaţia,spusă cu o siguranţă menită să clatine chiar convingerea făcută pe baza documentelor care ne stau la dispoziţie: Finlanda a izbutit să se salveze, deoarece a fost sprijinită de Englezi şi Americani,neavând un regim fascist.

Stupid şi axiomatic secăturismul nostru trece senin pe lângă agonia poporului român.La ce poate folosi o mistificare întreţinută -cum este firesc-de cei care au teamă de adevăr? Cu ce servim nenorocita noastră patrie,ratificând operaţia trădătoare a capitulării? Să salvăm ce? Când minciuna a putut să mantuiască o naţiune? Un biet simpluţ la minte,strivit de răspunderea pe care o deţinea, în loc să comande-desigur mintea nu-l ajuta-a fost condus de anturajul lui;trebuia să-şi apere ţara şi nu era soldat;în loc să înfrunte cu eroism vitregia împrejurărilor,a complotat,servind numai interesele ruseşti.

Când Finlanda,în Iunie 1944,după ruperea negocierilor,se opintea eroic spre a opri ofensiva nimicitoare a forţelor ruseşti,la Bucureşti,"sub înalta supraveghere a regelui" se lucra de zor la desăvârşirea planului militar de sfărămarea frontului de rezistenţă.La 20 Iunie acest plan militar a fost trimis la Cairo celor trei reprezentanţi aliaţi,Rusia sovietică,Marea Britanie şi Statele Unite,dintre care cel mai interesat în ruperea frontului era,evident, Rusia sovietică,căreia regele şi blocul partidelor naţional-democrate să grăbeau să-i ofere ocuparea,fără luptă,a teritoriului naţional.

In ce hal de insensibilitate morală suntem,acceptand fără nici o tresărire această acţiune,ale cărei consecinţe le vedem: exterminarea poporului român de către călăii Moscovei!

Prima ofertă de armistiţiu făcută de Rusia sovietică Finlandei a fost respinsă,deoarece era o simplă formulă deghizată a unei capitulări fără condiţii.Când guvernul mareşalului Antonescu rezista la Stockholm,căutand să smulgă Rusiei sovietice cat mai multe garanţii spre a feri ţara de ocupaţie,la Cairo s'a început supralicitaţia în cea mai perfectă tradiţie a mătăniilor şi supraofertelor care se făceau la Sublima Poartă.Dintr'un rest de pudoare,sau de teama că totuşi într'o zi vor ieşi la lumină documentele privitoare la tratativele de la Stockholm,cei vinovaţi s'au simţit obligaţi să menţioneze punctele obţinute de guvernul mareşalului Antonescu.Simplă întrebare: dacă la Cairo ar fi fost delegaţi oameni cu conştiinţa marei răspunderi pe care o aveau şi în faţa trăgănelilor ar fi tras consecinţele şi ar fi întrerupt negocierile,nu ar fi fost pentru Rusia sovietică o dovadă concludentă a existenţei unui bloc de voinţă românească de a salva independenţa Statului român? Nu ar fi fost întărită poziţia mareşalului Antonescu în hegocierile de la Stockholm?

Finlandezii erau conştienţi cu cine negociază şi ce soartă se rezervă ţării lor de pe urma celei mai mici greşeli; negociatorii blocului democrat erau inconştienţi,sau nu-i interesa soarta ţării lor.Reproducem după stenograma procesului "Internaţionala trădătorilor" acest fragment din audierea lui C.Vişoianu:

M.Fourrier: On faisait appel à vous parce que vous étiez-dit-on-un spécialiste de la diplomatie internationale et que vous aviez d'excellentes relations avec les Alliés?

C.Vişoianu: Et particulièrement avec la Russie soviétique.

O confirmare şi o variantă a cunoscutei declaraţii: "cu joc cartea rusească".

Deci criteriul de selectare al delegaţilor de la Cairo a fost: "cine este mai bine cu Aliaţii".Acest criteriu rezumă în acelaş timp şi uluitoarea ignoranţă în problemele internaţionale şi complexul slugarnic al Sublimei Porţi: nu puterea,nu voinţa de luptă, hotărîrea eroică a poporului român de a-şi apăra libertatea putea

să cântărească în cumpăna destinului lui,ci "excelentele relaţii cu Aliaţii" şi "mai ales cu Rusia sovietică".
Acum,după ce acest pârţ titulescian este cunoscut în toată goliciunea lui de emigraţia română,putem judeca de ce scăzut simţ politic au dat dovadă cei care l-au designat.Se aşteptau probabil ca C.Vişoianu să facă şiret din ochi delegatului lui Stalin,astfel ca toate planurile fioroase ale Rusiei sovietice să se transforme într'o idilă ruso-română.Iar dacă ciolovekul ar fi rezistat,reprezentanţii lui Roosevelt şi ai lui Churchill ar fi rupt legăturile cu el,numai-să facă plăcere unui domn "care avea excelente relaţii cu Aliaţii".Este copilăresc,este ridicol,în măsura în care este dureros pentru Ţară.
Comparând ţinuta politică a Finlandezilor cu poziţia de abdicare iniţială de la orice demnitate a delegaţilor romani,se cede voinţa de grăbită integrare a Ţării bunului plac al Rusiei sovietice, fireşte pentru salvarea sfintei democraţii.
Şi în Finlanda exista un partid comunist.Ceva mai mult,în Carelia Moscova instalase un guvern format de Kusinen,şeful comuniştilor finlandezi.Nici unui om politic finlandez nu i-a năzărit fantastica idee de a face apel la bunele servicii ale comunistului Kusinen în timpul negocierilor cu Moscova.La noi,nu numai că au fost asociaţi cei doi şefi aparenţi ai partidului comunist,Lucreţiu Pătrăşcanu şi Constantinescu-Iaşi în blocul democrat,dar s'a mers şi mai departe: Regele îşi făcea un tainic colaborator din Bodnaraş, fost ofiţer dezertor,devenit agent al Moscovei.O adevărată orgie a dezonoarei,o tăvăleală în noroiul tuturor abdicărilor,o repezeală pe branci spre ciubotele inamicului,o grabă dementă spre o sinucidere naţională.
Ce mai putea impune o cât de slabă reţinere Rusiei sovietice, când oferta de armistiţiu lua forma unei conspiraţii împotriva celui care afirma o dârză voinţă de a nu accepta decât condiţiile care garantau Ţării libertatea?
Unica piedică era mareşalul Antonescu.Moscova îşi dădea seama şi de calitatea acestui adversar şi de fanatica lui voinţă de a salva independenţa Statului roman;perspectiva unei disperate propţiri a Românilor pe linia Carpaţilor obliga Rusia sovietică să fie concesivă.La 9 Iulie 1944 primul ministru al Finlandei a rostit clar: "respingem capitularea şi preferăm continuarea luptei".A obţinut condiţiile reale ale unui armistiţiu şi Finlanda a rămas o ţară liberă.
Regim democrat sau conştiinţa clară a intereselor naţionale?
Strategic România avea o decisivă importanţă pentru soarta războiului.Unanimitate de voinţă,susţinând poziţia mareşalului Antonescu,respingerea condiţiilor care implicau capitularea,ar fi dus exact la acelaş rezultat la care a dus rezistenţa morală a oamenilor politici ai Finlandei.Descompunerea clasei politice româneşti, scăzuta ei conştiinţă a răspunderilor ne-au fost fatale.
Ştiu că atâţia doresc să se aştearnă tăcerea şi uitarea pe trecutl apropiat,ştiu că această recapitulare a fazelor negocierilor Finlandei tulbură,obligă la o revizuire totală a credinţelor,a poziţiilor; ştiu că fiecare se va simţi obligat să-şi facă un examen de conştiinţă sub ecoul înfiorătoarelor ştiri ce ne vin din Ţară, dar pentru a obţine acest rezultat duc lupta.
Oamenii şi metodele sunt azi aceleaşi; concepţia idioată a gudurării slugarnice continua,ca şi când nimic nu s'ar fi întâmplat. Laşitatea nu poate fi proclamată dogma sensibilităţii noastre politice,extrăgând din ea norma atitudinii noastre în exil.Am practicat-o la 23 August 1944,iar bilanţul consecinţelor stă în faţa privirilor noastre îngrozite.
Orice minciună devine inutilă.

10 Mai 1952
Palma Mallorca

Pamfil Şeicaru

MARSUL FUNEBRU AL POPORULUI ROMAN.

In ziarul englez "Daily Telegraph" am citit această telegramă: "Starea disperată a 15.000 bărbaţi,femei şi copii în câmpul de muncă forţată din România a fost descrisă de Radio Viena noaptea trecută.In stepă(adică Bărăgan n.n.)la 100 mile la răsărit de Bucureşti nu sunt locuinţe şi nici un fel de adăpost.Este un câmp deschis fără pomi şi expus vânturilor din Răsărit,care aduc nori de nisip fin.Mamele au făcut găuri în pământ ca să-şi adăpostească copiii. Refugiaţi ajunşi la Viena spun: copiii sunt ţinuţi în cutii vechi, multe din ele din carton vechiu,înfăşuraţi în zdrenţe.Nu există nici o îngrijire medicală.Cum nu există asistenţă sanitară,epidemiile ca boli de piele,febră tifoidă şi dizenterie au luat o mare desvoltare,în special printre copii şi bătrâni".

Şi convoaiele de surghiuniţi se succed,tăcute; încovoiaţi sub apăsarea nemiloasă a suferinţii,coloanele înaintează în nesfârşitul Bărăganului,ca acolo unde încetează loviturile nagaicelor să înceapă biciuirea tot atat de nemiloasă a vânturilor.Spaţiul a fost ales cu o cainească tehnică,ca nimeni să nu scape din strânsoarea rece, nemilostivă a morţii.Este un vast abator de o halucinantă perfidie. Nu vor răsuna în nesfârşita întindere a Bărăganului detunături de arme,culcând la pământ pe cei condamnaţi pieirii,mitralierele nu vor clănţăni pentru a lichida cat mai repede pe cei socotiţi indezirabili.Asemenea sumare execuţii s'ar putea să turbure fariseica atitudine de spectatori ai pontifilor "Drepturilor omului" şi să-i oblige,poate,la un moläu protest; formula câmpurilor de muncă forţată atenuează formal asasinatul în massă,îi dă o explicaţie: oamenii nedeprinşi să muncească,năraviţi să trăiască parazitar din exploatarea muncii altora,e natural să cadă istoviţi atunci când sunt încadraţi muncii.

In definitiv,pontifii"Drepturilor omului" nu doresc altceva decât să li se servească de către călăi o explicaţie pentru a legitima neruşinata lor pasivitate.

O moarte lentă,un asasinat în rate,perfid,sadic; fulgerarea unui glonţ în ceafă scurtează suferinţa,eliberează pe om din ghiarele călăilor,trupul nu mai îndură muşcătura adâncă a durerii,pe când surghiunarea familiilor româneşti în singurătatea vrăjmaşă a Bărăganului,lăsarea lor fără adăpost în bătaia vânturilor,a ploilor, este o operaţie de asasinat în massă,care nu va provoca,fiţi siguri,nopţi de insomnie dolofanului socialist Trigve Lie,secretar general al O.N.U.-lui,nici nu va deslănţui retorica umanitaristă a vestalei Eleonora Roosevelt,marea preoteasă a mitului "Drepturilor omului".

Decretul de izgonire din căminuri a oamenilor şi aruncarea lor pe Bărăgan a fost dat în ziua de 16 Februarie 1952.Data a fost aleasă cu o satanică potrivire: sfârşit de iarnă,început de primăvară, când pământul nu-i încă zbicit,epoca ploilor,când pământul,în campia Bărăganului devine mâzgă.Svârliţi în câmp,osândiţi să doarmă pe pământul noroios,cutropiţi de umezeala ploilor,fără greş nimeni nu scapă.O exterminare sigură,fără sgomot,precedată de o agonie înfiorătoare.

Este primul contingent dăruit morţii.Numărul celor trimişi să îngraşe cu trupurile lor pământul Bărăganului? Ajunge să faci o simplă socoteală.Intre cei însemnaţi cu roşu pe frunte,ca vitele destinate abatorului,sunt trecuţi în decretul din 16 Februarie: proprietarii de mai mult de zece hectare.O statistică a proprietăţii rurale din 1938 indică: 180.000 între 10 şi 20 hectare,55.000 între 20 şi 50 hectare,12.800 între 50 şi 100 hectare,9500 între 100 şi 500 hectare şi 2700 peste 500 hectare.Totalizand aceste cifre,obţinem 260.000 de capi de familie.Dacă am socoti numai patru suflete de familie,vom avea 1.040.000 de Romani sortiţi pieirii.Este numai o categorie.

Se adaogă familiile criminalilor de răsboiu,ale deportaţilor, condamnaţilor sau deţinuţilor,precum şi familiile celor fugiţi în străinătate.Prin familie se înţelege,precizează Monitorul Oficial,

copii,frați,tată,mamă.Apoi ofițerii eliminați din cadrele armatei, ,magistrați,foștii avocați excluși din barouri,foștii industriași și comercianți ale căror bunuri au fost naționalizate,pensionarii de mai puțin de 70 de ani.Este exagerată cifra de 2.000.000 de Români condamnate morții? Să citim bine,două milioane,adică 13% din populația de 16 milioane cât mai are România.Și nu s'a terminat. Decretul prevede și pe cei care se fac vinovați de sabotaj.Este paragraful care oferă cele mai ample posibilități unei extinderi a exterminării poporului român.Când cei două milioane vor fi fost eliberați de moartea milostivă,alții le vor lua locul,până ce se va fi stins ultima suflare românească în cuprinsul Daciei.Sau vor rămâne pâlcuri primitive,izolate ca resturile acelei populații de rasă albă,Ainos,răsfirate prin insulele Yeso,Sakhalin și Curile...

Incă nu a izbutit,sau mai exact,nu a voit emigrația românească să realizeze în conștiința ei tragedia Patriei? Un secăturism care se complace în flecăreala de cafenea,o forfoteală de lichele care combină,intrighează,agită ambiții stupide,regisează imposturi mai vechi sau născocesc altele noi,proiectând savante lovituri pe țintarul imaginar al unei vieți,să zicem,politice,dispărute la 23 August 1944.

Este o emigrație politică de paiațe ale unei farse grotești,o emigrație politică de șarlatani,de imbecili care se agită pe planul imaginar al unei lumi perimate.A fi stăpânit de ecourile tragediei de acasă înseamnă să nu fii un om politic de cuprinzătoare înțelegere a politicii așa de savante a Marilor Democrații,vajnice apărătoare ale libertăților fundamentale.Dacă îți tresare inima, dacă noaptea te chinue aducerile aminte și prin minte îți trec chipurile crispate de durere ale celor dragi,dăruiți călăilor lui Stalin în ziua eliberării de la 23 August 1944,dacă gândurile colindă năuce de groază,poposind la poarta caselor unde au fost ai tăi și astăzi s'au instalat veneticii cu chipuri de Kalmuci,ești un biet nevolnic afectiv,incapabil de o judecată politică.

A te svârcoli de durere,a încerca să cobori pe paginile unei biete,amărâte publicații dintre cele care apar în exil,ceva din sbuciumul tău,a fi revoltat de prudența savantă a celor care,sub pretextul culturii,vor să escamoteze atitudinile violent protestatare (să nu supere pe boierii de la O.N.U.,pentru ca să nu piardă perspectiva eventualelor posturi la diversele Unesco),atunci riști să ți se svârlă,disprețuitor,de toți infatuații țarcovnici ai culturalismului social,politic,literar și filozofic calificativul de patriotard.

Nu ne-a dădăcit onorabilul asistent universitar Mircea Eliade cu "Cum se face o cultură"?,mic tratat de fabricarea geniilor,meniți să suplinească națiile exterminate?

"Să facem totuși cultură,când tragedia neamului crește cu fiecare zi? Intrebarea e patetică: răcniți-o și veți avea succes".

Ce poziție aristocratică,nietzscheiană a dl asistent!...

"Evident,nu spuneți lucrurile acestea unui patriot activist: va declara că sunteți trădător de neam și țară.In ce mă privește,aș aștepta cu mai puțină spaimă viitorul,dacă aș ști că un fizician român se află în preajma descoperirii unui nou sistem de a înțelege Universul,sau că un filozof român pregătește o carte care va modifica radical orientarea cugetării omenești.Dacă Einstein ar fi fost român,o scrisoare a lui adresată unui ziar ar fi cântărit mai mult pentru destinele neamului românesc decât câteva tone de publicații de "propagandă".(Indreptar,anul 11,No.1).

Și undeva în Bărăgan,"mamele au făcut găuri în pământ ca să-și adăpostească copiii"; "copiii sunt ținuți în cutii vechi,multe din ele din carton vechiu,înfășurați în zdrențe".

Și harnicul mitolog scrie senin: "In ce mă privește,aș aștepta cu mai puțină spaimă viitorul,dacă aș ști că undeva în Țară sau în pribegie s'a născut un nou Eminescu sau un nou Iorga...."

Deci,deoarece urgisitul popor român nu are un Einstein,rămâne să-și ispășească infirmitatea de a nu fi produs un geniu capabil să sgudue conștiința Marilor Democrații cu o singură scrisoare adresată unui singur ziar,care ar fi cântărit mai mult pentru des-

tinele neamului românesc decât câteva zeci de tone de propagandă".

Şi până ce un filozof român va pregăti o carte care să modifice radical orientarea cugetării omeneşti,la ce bun câteva tone de publicaţii de "propagandă"? Dl Mircea Eliade pune cuvântul "propagandă" între ghilemele,semn de suveran dispreţ.

In indiferenţa generală poporul român,trădat de sinistra bandă a capitulării,poate muri în noroaiele Bărăganului,la canalul Dunărea-Marea Neagră,la construirea barajelor de la Bicaz,totul fiind inutil.Protestele ar putea supăra pe cei care sunt distribuitorii de ajutoare băneşti azi,de situaţii politice maine.

Există o publicaţie românească "La Nation roumaine",scoasă de aşa zişii reprezentanţi ai partidelor; acest ziar a publicat în numărul din 1 Aprilie rezumatul textului apărut în Monitorul Oficial, privitor la deportările din Bucureşti.Dă şi acest amănunt care conturează procedeele asasinilor: "Decretul a apărut ca supliment al Monitorului Oficial cu data de 16 Febr.,purtând No.9 bis,din care n'au fost distribuite decât 5 exemplare: unul partidului,unul preşedinţiei consiliului,unul ministerului de interne,unul comandamentului miliţiei,unul confederaţiei generale a muncii".

Nu s'au simţit obligaţi redactorii ziarului "La Nation roumaine" să facă nici în numărul din 1 Aprilie şi nici în cel din 15 Aprilie un comentar.Redacţia este compusă din foşti funcţionari ai acelei ruşini care s'a numit ministerul nostru de externe.Ce emoţie poate să încerce un fost funcţionar de la Externe faţă de această acţiune în curs de exterminare a poporului român? Chiar năravurile lor dosnice îi separă de tot ce este românesc.Dacă şi-ar fi luat,măcar unul,osteneala de a face-o minimă evaluare a victimelor designate prin decretul de la 16 Februarie,poate că milioanele de condamnaţi s'ar fi cutremurat,presupunând un rest de umanitate care va mai fi subsistând chiar în sensibilitatea acestor sodomiţi.

Intrebarea este: poate politic "La Nation roumaine",ziarul lui Vişoianu şi Creţeanu,să publice vehemente proteste contra exterminării poporului român,când ei sunt responsabilii actului capitulării de la 23 August 1944,originea tragediei de azi a Ţării? Cu ce autoritate,cu ce convingere pot înfiera consecinţele propriului lor act? Mai putem oare să ne revoltăm de indiferenţa presei mondiale pentru care câteva noi zeci de câmpuri de concentrare în România este doar un fapt divers?

Dispreţul cu care harnicul mitolog,fost asistent universitar, Mircea Eliade,scrie despre "tone de publicaţii de"propagandă",fără să uite acea subliniere a cuvântului propagandă,prin incadrarea lui între ghilemele,este oare justificat? Există o propagandă birocratică,făcută de oameni fără convingere,simpli funcţionari,indiferenţi,care manuesc ideile şi expresia sentimentelor cum mânuesc funcţionarii de percepţie foile de impozite.Am experimentat acest fel de propagandă prin ataşaţii culturali şi de presă.Asupra acestui fel de propagandă oficială,birocratică,dispreţul dlui Mircea Eliade este îndreptăţit.Inutilitatea serviciului,neantul acţiunii le-a experimentat şi d-sa ca ataşat cultural.Dar există şi o altă propagandă,care nu are normative elaborate în biroul unui minister, există o propagandă de manifestare emoţionantă a unor convingeri, a unei idei în mers,pornită la asalt împotriva meterezelor sistemelor de gândire,de aşezare socială existente.Nici o idee,nici o concepţie religioasă,socială,politică nu s'au impus singure prin forţa adevărului nou pe care îl aduceau; biruinţa a fost precedată de ani de luptă,de suferinţă,de persecuţii,de martiri ai propagandei.Ajunge să amintim numai intensa propagandă desfăşurată de primii creştini,înfruntând cu o exaltare mistică toate persecuţiile, semănând drumul spre biruinţă cu mormintele martirilor,ca să ne putem da seama ce a însemnat opera de propagandă care a precedat recunoaşterea religiei creştine ca religie oficială a imperiului roman în 312.

Să ne întoarcem şi la propaganda profană.Ideile Revoluţiei franceze au fost precedate nu numai de opera enciclopediştilor,ci şi de o amplă acţiune desfăşurată de gânditorii politici care aveau o comună şi constantă preocupare: sfărâmarea tiparelor absolutismului

şi reforma Statului.Boulainvilliers,Fénelon,abatele Mably,Le paige, aparţinând şcoalei istorice; Quesnay,Dupont de Nemours,Le Trosne, Mirabeau,Bandeau,Mercier,Dela Rivière,aparţinând şcoalei economice în cursul secolului XVIII au formulat premizele Revoluţiei franceze.Toate ideile secolului XIX le vom găsi conturate în opera critică şi propagandistică a secolului precedent.

Aşa cum liberalismul,pentru a triumfa,a fost precedat de o vastă, intensă propagandă în toate domeniile,socialismul a fost îndelung pregătit până a reuşit să se impună.Proudhon,Louis Blanc,Cabet,Fourrier,Pierre Leroux,Saint-Simon,Toussenel,Vidal("plus valuta" lui Karl Marx este în germene în această formulă a lui Vidal: la fortune s'acquiert par le travail,elle s'acquiert surtout par le travail d'autrui").Chiar formula socializării mijloacelor de producţie era dată de Pecqueur,unul din şefii socialismului francez între 1835 şi 1850.In 1836 el propunea "să se socializeze-chiar această expresie o întrebuinţa-institutele de credit,căile ferate,minele şi ulterior socializarea tuturor industriilor.Karl Marx şi Friederich Engels n'au făcut decât să continue acţiunea socialiştilor francezi,căutand să utilizeze pe Hegel spre a da o bază filozofică unei doctrine sociale.

Nici o idee nu se impune fără o intensă şi îndelungată propagandă.Condiţia esenţială a propagandei este un puternic,dogoritor conţinut de convingere.Nu este o descoperire modernă.Poetul Horaţiu a formulat-o lapidar. Si vis me flere,dolendum est primum ipsi tibi(dacă vrei să plâng,trebue să plângi tu mai întâi).

Un singur om,Bernard Lazare,a fost capabil să provoace o criză a conştiinţei franceze în cazul căpitanului Dreyfus.Charles Péguy face în "notre Jeunesse" o emoţionantă evocare a lui B.Lazare.

Dar "Zionismul"? Când în 1892 Theodor Herzel ca corespondent al ziarului "Neue Freie Presse" asista la desbaterile procesului căpitanului Dreyfus,a formulat ideea restaurării Statului lui Israel, aceasta a fost considerată o simplă utopie.Dar utopia politică a incendiat conştiinţa Evreilor,a mobilizat fanatisme,a creeat pionerii înfăptuirii prin cea mai tenace propagandă.

A vorbi cu dispreţ în stratosfera contemplării istoriei de "câteva zeci de tone de publicaţii de "propagandă" este o mărturisire involuntară de indiferenţă.Justificări? La orice se pot găsi justificări.Sofiştii descoperiseră,cu cinci secole înainte de Hristos, arta de a porni chiar de la premize valabile,respectand regulele formale ale raţionamentului,ca să ajungă la concluzii inadmisibile.

Ce justificare poate avea exilul politic dacă păstrăm pasivitatea faţă de opera de exterminare întreprinsă de ocupaţia rusească? Pentru ce pribegim?Ca să ne salvăm vieţile? Care este manifestarea elocventă a solidarităţii noastre cu crucificarea poporului căruia pretindem că-i aparţinem? Inimile noastre au pierdut auzul? Nu îndrăznim să mărturisim că sufletele noastre s'au înstrăinat,că depărtarea în timp şi spaţiu sporeşte în noi uitarea? Inimi surde, suflete opace,acestea suntem.

Dacă fiecare pribeag,presupunând că sensibilitatea lui nu poate cuprinde colectivitatea naţională,ar consacra o oră numai,o singură oră,spre a căuta în ce categorie dintre cele stabilite prin decretul asasin din 16 Februarie intră familia lui rămasă acasă,dacă ar face o cat de slabă sforţare de imaginaţie spre a proiecta în sensibilitatea lui imaginea înspăimântătoare a unui câmp de concentrare sovietic,câmpuri de lentă zdruncinare a trupurilor şi de descompunere a sufletelor,s'ar cutremura de groază.

"Mamele au făcut găuri în pământ ca să-şi adăpostească copiii".

Sub cerul livid,mamele îngenunchiate,cu mâinile lor scormonind pământul umed,copii plangand sub vrăjmaşa biciuire a ploii şi foamea muşcă crunt în istovitele trupuri.Cine se încumetă să spună că această viziune dantescă este o exagerare? Şi aceasta nu este decat o palidă imagine a asasinatului organizat cu sadica voluptate a Mongolilor; această exterminare care nu iartă pe nici un Român, chiar ganguritul copilului fiind socotit de bestiile roşii un act subversiv,o sabotare a satanicei rândueli comuniste,nu ne impune

Intervenise încă un factor menit să-l precipite în datorii. Citta Davila a vrut să reînoiască la 43 de ani lovitura pe care izbutise să o dea la 23 de ani: o căsătorie. Distincție, eleganță, acea "aisance" care dă aparențe segnoriale, îi asigurau necontestate succese în saloane. A ochit o americancă bogată, restul îi era complet indiferent. Și alegerea nu a fost rea: era fata unuia din marii potentați ai finanțelor americane și ceva mai mult, a unuia dintre cei mai influenți senatori, consilierul ascultat de președintele Roosevelt. Asediul, pentru a da și aparențele unei situații materiale, a necesitat investiții. O bijuterie, de o valoare impresionantă, a fost cumpărată și oferită Americancei (nota de plată a fost achitată de Statul român), adăogând seducției fizice avantajul unei averi care se presupunea. Citta Davila avea, în ceea ce privește marii bogătași americani, concepția eronată pe care o proiectează filmele idioate de la Holywood. Marele financiar american a procedat ca în orice afacere, nu s'a grăbit, și cu o minuțiozitate impusă de seriozitatea problemei-avea o singură fată-și-a luat informații, tot mai multe informații. Este procedeul la care nu rezistă nici un aventurier, nici un seamator. Americanii pun la dușul rece al pozitivismului elanul romantic sau orice seducție. Ne amintim de acel călător yankeu, care, asistând la exhibițiile fantastice ale unui fakir, a verificat ceea ce vedea, prin aparatul fotografic. Arăta fakirul desvoltarea unei semințe, care sub privirile lui magice germina, scotea timidul firicel de verdeață din pământ, creștea, înflorea și toate acestea se petreceau în câteva minute. Americanul, controlând aparatul fotografic, nu a găsit pe film nici o urmă din cele văzute de el. Citta Davila nu a rezistat investigațiilor experte ale financiarului și omului politic american: a căzut la verificare. Milionarii americani obișnuesc să aibă pentru frumusețea decorativă a parcurilor basinuri în care cultivă pești, dar se feresc să introducă silueta elegantă a unei știuci, știind că este prea vorace.

La București se socotea ca sigură apropiata căsătorie a lui Citta Davila; i se atribuiau planuri politice fantastice în cercurile care îl cunoșteau. Timp de un an lovitura lui era subiect de conversație în saloane. Și în loc de căsătorie a venit demisia fatală. Nu s'a făcut nici un comentariu în presă, s'au ținut secrete cauzele care au determinat mazilirea. A fost dorința expresă a regelui Carol să se păstreze taina. Citta Davila fusese prieten de copilărie al regelui, dar în fața dosarului acesta a trebuit să cedeze.

Cazul Davila a fost uitat, ca un fapt divers, chiar de cei care l-au cunoscut.

In 1942 la "Vocea Americei" vorbea Citta Davila cu o agresivă simpatie pentru Ruși. Fiecare simțea un fel de silă: ascultam pe apologetul lui Stalin și vorbele lui se întovărășeau cu reîmprospătatele strofe din inspirata "baladă a strămoșilor" din "Vlaicu Vodă". Un decedent al familiei Golescu, agent de propagandă sovietică, atunci când poporul român se găsea încleștat în luptă cu fiara rusească. Pe el nu l-a interesat nimic, nu l-a preocupat decât să câștige banii necesari unei vieți de sybarit; totuși, dacă lipsa lui de profesie, incapacitatea de a-și câștiga prin muncă mijloacele de existență l-au împins să accepte un rol dezonorant, numele pe care îl purta îi impunea o oarecare decență.

Cunoaștem scuza tuturor renegaților: susținem Democrația. Chiar azi, când neamul românesc este nimicit sub privirile indiferente ale Democrației, ei mai cutează să invoce aceeaș scuză, firește nu în fața poporului schingiuit, nu în fața nenorocitei Țări în care nu există casă românească să nu fie stropită cu sângele victimelor călăilor lui Stalin, ci în pribegie.

A venit capitularea, integrarea României în așa zisul front democratic. Orașele, satele au fost străbătute de iureșul ucigător al hoardelor bolșevice; un popor întreg a fost călcat în picioare de ciubotele Rusnacilor. In inima celui mai nemernic dintre Românii renegărilor, sub masca democrată, a tresărit un sentiment de milă și poate-ne place să credem-a simțit chiar mușcătura a mușcări[...]
La sfarșitul lui Februarie 1945 Vișinski lichida guvernul [...]

DL CITTA DAVILA INTERPRET AL NAȚIEI CRUCIFICATE.

România mai poate servi la ceva, dacă dl Carol A.Davila(Citta, cum îl numeau prietenii din protipendada Bucureştiului)îşi descopere legătura cu ţara,se agită,dă din coate spre a-şi face drum, aleargă pe unde crede că ar putea afla un sprijin american,spre a fi recunoscut ca interpret al poporului roman.Incepe să ranteze dacă dl Carol Davila vrea să-şi descopere apartenenţa la comunitatea romănească.In rândurile emigraţiei sunt foarte puţini cei care să-l cunoască,iar cei familiarizaţi cu literatura îşi amintesc că este fiul lui Al.Davila,autorul lui "Vlaicu Vodă".

Este necesar să identificăm pe fiecare dintre neofiţii naţionalismului romănesc,pe fiecare dintre cei care au descoperit în 1952 că Rusia sovietică este o mare ameninţare pentru întreaga planetă.

Dl Carol A.Davilaeste nepotul doctorului Davila,adus de Cuza Vodă pentru a înfiinţa prima şcoală de medici,devenită mai tarziu facultatea de medicină din Bucureşti.Despre originea doctorului Davila se ştie prea puţin.Se spunea că era fiul natural al marelui muzician Liszt,avut dintr'o legătură romantică cu o contesă spaniolă Davila.Doctorul Davila s'a căsătorit cu una din surorile fraţilor Golescu,o romăncă de un cald patriotism.Din această căsătorie s'au născut doi băieţi: Alexandru şi Carol,precum şi o fată,căsătorită cu generalul Petticrii.

Alexandru Davila,căsătorit cu o profesoară Ortansa Buzoianu,a avut doi băieţi: pe Carol(Citta)şi pe Teodor(mort la Odesa).Alexandru Davila era pasionat pentru teatru şi de o înţelegere superioară a artei dramatice.In 1903,când a luat conducerea Teatrului Naţional,a provocat o adevărată revoluţie prin spiritul lui autoritar,prin neînduplecata lui voinţă de a aduce un suflu nou pe scenă. Cum era de aşteptat,a întâmpinat rezistenţă,a provocat mobilizarea mediocrităţilor care se simţeau ameninţate în prăfuita lor existenţă.După câţiva ani a trebuit să demisioneze.Cei mai buni actori ai Teatrului Naţional l-au urmat,când Davila a creeat un nou teatru "Comedia" în Bucureşti.Cu un rar instinct al teatrului,Al.Davila a ştiut să facă o adevărată pedagogie a spectatorului roman.Dacă în Romania s'a format un public cu o fină înţelegere,dacă s'au reprezentat cu săli pline Shakespeare,Sofocle,Euripide,dacă autori mai puţin accesibili marelui public ca H.Ibsen,Bernard Shaw au putut fi reprezentaţi la Bucureşti,acestui mare deschizător de drumuri se datoreşte."Vlaicu Vodă" al lui Al.Davila premerge dramelor istorice "Apus de soare","Viforul" şi "Luceafărul",scrise de B.Delavrancea.

Dl Citta Davila a moştenit numele,relaţiile,o siguranţă impertinentă,ca un capital menit să-i asigure dreptul la lene.Fireşte, o lene elegantă,un parazitism social rafinat,o existenţă legănată între o masă de pocker la Jockei Club sau Automobil Club şi un alcov.S'a căsătorit tânăr cu Arabella Arca,o fată bogată care aducea ca zestre o moşie în Vlaşca şi un palat la Şosea.In 1919,când generalul Averescu fonda "Liga poporului",C.Argetoianu,prieten cu bătrânul Al.Davila,a introdus pe tânărul Citta în noua organizaţie politică şi i-a asigurat şefia în judeţul Vlaşca.A fost deputat în primul parlament averescan.A urmat pe C.Argetoianu în 1923,când acesta s'a despărţit de Averescu şi în 1925,prin fuziunea lui Argetoianu cu partidul naţional,Citta Davila a devenit membru al partidului lui Iuliu Maniu.In 1929 a fost numit ministrul Romăniei la Varşovia,iar doi ani mai târziu la Washington.In 1934 a fost silit să demisioneze.In jurul acestei demisii Citta Davila a căutat să creeze o legendă,prezentând-o ca un gest de protest împotriva regelui Carol.Realitatea este mai puţin făloasă: la ministerul de externe există un dosar,în care sunt îngrămădite toate plangerile debitorilor ministrului Romăniei la Washington.Datoriile făcute de Citta Davila pentru a-şi acoperi pierderile suferite prin cluburi, au fost plătite de Statul român.Ori cât de bine îşi plătea Statul roman miniştrii acreditaţi în diverse ţări,salariul nu acoperea exigenţele unui om monden şi pasionat cartofor.

mobiliza bandele comuniste şi impunea guvernul Petre Groza.Până în
minţile cele mai opace pătrundea un firicel de lumină şi începeau
să-şi dea seama de prăpastia în care fusese îmbrâncită Ţara.Diplo-
maţia rooseveltiană,care a continuat ca spirit,metodă şi după moar-
tea preşedintelui,a tresărit.Ajunge să citim pe James F.Byrnes,ca
să ne dăm seama de ecoul acţiunii lui Vişinski.S'a găsit totuşi un
Român care a aprobat lovitura sovietică.
In ziua de 24 Aprilie 1945 Citta Davila a acordat un interview
ziarului "Dwtroit News".Reporterul căruia îi făcea declaraţiile se
numea Adler.Ziarul "Lumina" din Cleveland-Ohio cu data de 24 Iulie
1948 a reprodus aceste declaraţii.Comentariile făcute de ziarul
"Lumina"sub titlul "Davila ridică capul" nu le vom reproduce; ne
mărginim să publicăm declaraţiile lui Citta Davila din "Detroit
News".

"Ca Român,Davila este ferm susţinător al unei coaliţii cu Rusia.
El consideră că aceasta e singura cale de salvare pentru ţara lui.
Pe dânsul nu-l doare recenta demitere făcută,fără îndoială,sub pre-
siunea sovietică,a celor două guverne româneşti succesive,guvernul
Rădescu şi guvernul Sănătescu".

După această introducere,ziarul "Detroit News"publică şi decla-
raţiile fostului ministru al Ţării la Washington:

"Această demitere a celor doi prim-miniştri români ar putea da
impresia că ţara mea e sub dominaţia sovietică.Unii dintre compa-
trioţii mei au aerul să creadă că un alt simptom al dictaturii mos-
covite în România îl constitue opoziţia sovietică faţă de partidul
nostru ţărănesc.Dar să analizăm puţin aceste fapte.

Prim-miniştrii Rădescu şi Sănătescu,pe care se întamplă să-i cu-
nosc,sunt doi tipici generali români cărora idealurile democratice
le sunt tot atât de străine cum le sunt oricăror altor doi generali
din armata lui Hitler.

"Când România Gărzii de fier s'a prăbuşit,ei au fost acceptaţi
ca logici guvernanţi militari ai Ţării.Amândoi nu aşteptau decât
retragerea armatei roşii,pentru a reduce România pe calea guver-
nelor autocratice.Trebuiau să plece.

"Caracterul democratic al partidului ţărănesc din România a fost
şi el relativ.Cât timp România a fost guvernată de un rege autocra-
tic,înconjurat de o clică reacţionară,partidul ţărănesc părea li-
beral,chiar radical.Nu era însă într'atât de radical,încât să ceară
împărţirea la ţărani a marilor moşii din România.Astfel şi parti-
dul ţărănesc trebuia să plece"...

Clar,simplu,expeditiv: Citta Davila justifica,ceva mai mult,im-
plora tutoratul rusesc asupra României,exercitat prin mijlocirea
armatei de ocupaţie.

Ziarul "Lumina" pentru a nu lăsa nici un dubiu în ceea ce priveş-
te atitudinea lui Citta Davila,nu s'a mulţumit numai cu reprodu-
cerea acestor declaraţii şi a mai publicat: " la 27 Aprilie 1945
dl Citta Davila a crezut de cuviinţă să adaoge următoarele întă-
riri într'o scrisoare publicată de acelaş ziar: "Aşi dori să mai
adaog un cuvânt la darea de seamă a lui Philip Adler despre convor-
birea ce a avut cu mine,publicată în "Dwtroit News" de Marţi.Dl A-
dler a menţionat părerea ce am despre generalii care au condus trei
guverne în România şi despre partidul naţional-ţărănesc.După cum am
arătat,sunt convins că eroarea iniţială a fost după răsturnarea
guvernului Antonescu de către regele Mihai şi trecerea României în
câmpul vechilor ei aliaţi din 1916,să se numească generali ca şefi
de guverne.Intr'adevăr,România avea nevoie de o revoluţie democra-
tică pentru a desrădăcina toate elementele fasciste şi reacţionare.
Dar nu era de aşteptat ca generali români,chiar pro-aliaţi,să fie
în favoarea unor măsuri revoluţionare şi să nu încerce să le în-
târzie.Cât despre partidul naţional-ţărănesc care s'a opus cu tă-
rie politicii fasciste a ex-regelui Carol şi răsboiului de partea
Germaniei,el a comis,după părerea mea,o eroare similară.Deşi era
favorabil reformelor,s'a agăţat de dispoziţiile vechii constitu-
[illegible] trecând astfel din vedere faptul revoluţionar.Deasemenea pare
[illegible]ovăit în chestiunea pedepsirii criminalilor de răsboiu şi a
[illegible].Partidul naţional-ţărănesc,căruia am aparţinut înainte

mobiliza bandele comuniste și impunea guvernul Petre Groza.Până în mințile cele mai opace pătrundea un firicel de lumină și începeau să-și dea seama de prăpastia în care fusese îmbrâncită Țara.Diplomația rooseveltiană,care a continuat ca spirit,metodă și după moartea președintelui,a tresărit.Ajunge să citim pe James F.Byrnes,ca să ne dăm seama de ecoul acțiunii lui Vișinski.S'a găsit totuși un Român care a aprobat lovitura sovietică.
In ziua de 24 Aprilie 1945 Citta Davila a acordat un interview ziarului "Dwtroit News".Reporterul căruia îi făcea declarațiile se numea Adler.Ziarul "Lumina" din Cleveland-Ohio cu data de 24 Iulie 1948 a reprodus aceste declarații.Comentariile făcute de ziarul "Lumina"sub titlul "Davila ridică capul" nu le vom reproduce; ne mărginim să publicăm declarațiile lui Citta Davila din "Detroit News":

"Ca Român,Davila este ferm susținător al unei coaliții cu Rusia. El consideră că aceasta e singura cale de salvare pentru țara lui. Pe dânsul nu-l doare recenta demitere făcută,fără îndoială,sub presiunea sovietică,a celor două guverne românești succesive,guvernul Rădescu și guvernul Sănătescu".

După această introducere,ziarul "Detroit News"publică și declarațiile fostului ministru al Țării la Washington:

"Această demitere a celor doi prim-miniștri români ar putea da impresia că țara mea e sub dominația sovietică.Unii dintre compatrioții mei au aerul să creadă că un alt simptom al dictaturii moscovite în România îl constitue opoziția sovietică față de partidul nostru țărănesc.Dar să analizăm puțin aceste fapte.

Prim-miniștrii Rădescu și Sănătescu,pe care se întamplă să-i cunosc,sunt doi tipici generali români cărora idealurile democratice le sunt tot atât de străine cum le sunt oricăror altor doi generali din armata lui Hitler.

"Când România Gărzii de fier s'a prăbușit,ei au fost acceptați ca logici guvernanți militari ai Țării.Amândoi nu așteptau decât retragerea armatei roșii,pentru a readuce România pe calea guvernelor autocratice.Trebuiau să plece.

"Caracterul democratic al partidului țărănesc din România a fost și el relativ.Cât timp România a fost guvernată de un rege autocratic,înconjurat de o clică reacționară,partidul țărănesc părea liberal,chiar radical.Nu era însă într'atât de radical,încât să ceară împărțirea la țărani a marilor moșii din România.Astfel și partidul țărănesc trebuia să plece"...

Clar,simplu,expeditiv. Citta Davila justifica,ceva mai mult,implora tutoratul rusesc asupra României,exercitat prin mijlocirea armatei de ocupație.

Ziarul "Lumina" pentru a nu lăsa nici un dubiu în ceea ce privește atitudinea lui Citta Davila,nu s'a mulțumit numai cu reproducerea acestor declarații și a mai publicat: " la 27 Aprilie 1945 dl Citta Davila a crezut de cuviință să adaoge următoarele întăriri într'o scrisoare publicată de acelaș ziar: "Ași dori să mai adaog un cuvânt la darea de seamă a lui Philip Adler despre convorbirea ce a avut cu mine,publicată în "Dwtroit News" de Marți.Dl Adler a menționat părerea ce am despre generalii care au condus trei guverne în România și despre partidul național-țărănesc.După cum am arătat,sunt convins că eroarea inițială a fost după răsturnarea guvernului Antonescu de către regele Mihai și trecerea României în câmpul vechilor ei aliați din 1916,să se numească generali ca șefi de guverne.Intr'adevăr,România avea nevoie de o revoluție democratică pentru a desrădăcina toate elementele fasciste și reacționare. Dar nu era de așteptat ca generali români,chiar pro-aliați,să fie în favoarea unor măsuri revoluționare și să nu încerce să le întârzie.Cât despre partidul național-țărănesc care s'a opus cu tărie politicii fasciste a ex-regelui Carol și răsboiului de partea Germaniei,el a comis,după părerea mea,o eroare similară.Deși era favorabil reformelor,s'a agățat de dispozițiile vechii constitu-[...] trecând astfel din vedere faptul revoluționar.Deasemenea pare [...]ovăit în chestiunea pedepsirii criminalilor de răsboiu și a [...].Partidul național-țărănesc,căruia am aparținut înainte

de a fi intrat în serviciul diplomatic acum 18 ani,era partid democratic care apăra totdeauna regimul legii împotriva acțiunii arbitrare a conducătorilor,indivizilor sau grupărilor politice.La fel cu partide similare în alte țări,membrii săi se întindeau de la stânga la extrema dreaptă.Era deci inevitabil ca să o ducă rău în aceste vremuri revoluționare,dat fiind că nu-și putea schimba structura cu destulă repeziciune.

"Sper că aceste comentarii despre darea de seamă a dlui Adler vor permite cititorilor dvoastră să,și facă o idee mai exactă despre situația foarte complexă din România.Charles A.Davila,fost ministru al Romaniei în Statele Unite."

Ziarul "Lumina" reproducând aceste texte adaogă: "după cum se vede nu a înțeles să desmintă nici una din declarațiile făcute de d-sa și reproduse de dl Adler în "Detroit News".El rămane deci înfierat ca omul care în Aprilie 1945 mai susținea că o coaliție cu Uniunea sovietică este singura cale de salvare,atunci când instalarea cu forța la putere a Kislingului Groza dovedise hotărîrea sovietică de a subjuga România.Dl Davila este stigmatizat ca acela care a comparat pe dl general Rădescu cu un general hitlerist,tocmai după ce generalul Rădescu se ridicase împotriva Anei Pauker. In sfârșit dl Davila rămane pe veci condamnat ca fiind Romanul care nu s'a sfiit să aprobe gestul lui Vișinski de a îndepărta,în mod ilegal,dela putere marele partid politic prezidat de dl Iuliu Maniu.Atat deocamdată".

Dacă ulterior ziarul romanesc a mai publicat vre-o "piesă din voluminosul dosar al matrapazlacurilor sale politice",la care făcea aluzie,nu știm; ne mulțumim și cu aceste texte.

Deci în Aprilie 1945 elegantul Citta Davila era revoluționar. Acest sybarit,fără îndoială deștept,cu maniere alese,care în viața lui nu cunoscuse disciplina unei munci,a fost doar un figurant în vitrina unei existențe inutile,în care artificialitatea stilizată ține loc de conținut uman.Un admirabil trișeur al existenței, rece,calculat,filând situațiile cu calmul cu care fila la mesele de joc așii,rigii,valeții și damele pe care capriciul hazardului i le punea în mână.S'a găsit deodată cuprins de o intransigentă pasiune revoluționară! Brummel de apele Dambovitei revoluționar! Opiniile implică totuși un atașament.Citta Davila nu a avut opinii, ci doar costumări succesive spre a se adapta la situații în raport cu interesul pe care îl avea într'un moment sau altul.Nici un jucător de cărți nu este atașat de cartea pe care o are în mână,decat atâta timp cât durează jocul; se schimbă jocul,se schimbă și atașamentul.Să crezi în ceva implică o incadrare,deci o diminuare a libertății de mișcare,o subordonare și o dăruire în acelaș timp. Citta Davila reprezintă uscăciunea sufletească,neantul emotiv,manechinul a cărui unică menire este să ilustreze confecția croitorilor,chemisierilor,cismarilor.

Pentru a tălmăci determinantele acestor cinice declarații,trebue să avem în vedere situația lui Davila: răsboiul era pe sfârșite și i se impunea o serioasă examinare a p rspectivei de a pierde salariul ca redactor la vocea Americei; emisiunea în limba romană pierzandu-și importanța după 23 August 1944.

Postul de ministru plenipotențiar la Washington era liber,noul guvern Groza avea nevoie de un reprezentant.In vederea acestui obiectiv să înhăitase cu Balindu,Barbu,Voilă și Horia Făinaru,directorul ziarului "Românul american".Tot timpul cât a fost ministrul Romaniei în Statele Unite a ignorat cu un provocător dispreț existența numerosului grup de Români americani,și deodată a fost năpădit de un deosebit interes.Prietenia lui cu ambasada sovietică în timpul răsboiului era cunoscută.Cine erau Balindu,Barbu,Voilă,Horia Făinaru? In ziua de 18 Iunie 1949 acești pro-comuniști au fost chemați de sub-comitetul Senatului de investigație al imigrării și naturalizării pentru anchetare.Grupările naționale de "fellow travellers" erau suspectate de agitație comunistă.Intovărășirea stranie între un decavat și canalia revoluționară nu este ceva nou.Umbra lui Catilina se proiectează în epoca de criză a

Romei.Faptul că Citta Davila şi-a expus "opiniile" pro-sovietice într'un ziar care apare la Detroit,unde există o colonie compactă de Români,nu este o simplă întâmplare.Citta Davila a ţinut să-şi arate zelul,numai că -din nefericire pentru el- Moscova are fişa tuturor ofertanţilor de servicii şiîncăodată,informaţiile strânse l-au deservit.Nu a obţinut legaţia râvnită cu disperarea buzunarelor goale.

Radicalismul cu care Citta Davila susţinea exproprierea moşiilor în Aprilie 1945 nu ne-a surprins.Corect vorbind,el a vrăjmăşit în aşa măsură marea proprietate,încât a pulverizat moşia soţiei lui. Intr'o scrisoare publicată în ziarul Universul prin 1933 de fosta lui soţie,Arabella Iarca a arătat cum onorabilul ei soţ îi tocase cu o revoluţionară frenezie întreaga avere şi când n'a mai rămas nimic a divorţat.Lipitoarea se desprinde când a supt tot sângele.

Americana milionară,când a citit dosarul cu informaţiile privitoare la candidatul Davila,informaţii culese de vigilentul ei tată, a exclamat,vorbind cu o Romancă,fosta ei colegă de pension(Citta Davila o cunoaşte prea bine pe această Romancă):"C'est le plus aimable vaurien que j'aie rencontré".Arabella Iarca,expropriată integral de radicalul revoluţionar de la Jockey-Club şi Automobil-Club,nu putea să spună "aimable vaurien".

Intrebăm însă pe dl general Rădescu,de al cărui idealism românesc nu ne îndoim,cum de nu a avut ziarul "Lumina",în care s'au reprodus declaraţiile lui Citta Davila şi un izolat la Palma şi l-a putut procura? Ştiu că Citta Davila aminteşte,ca o discretă ameninţare,că cunoaşte pe dl Acheson.Este adevărat.Ei şi? Cu complexul de inferioritate al Sublimei Porţi nimeni nu poate servi cauza nenorocitei noastre patrii.

Evident,dl general Rădescu este liber să-şi aleagă colaboratorii, dar şi emigraţia românească este liberă să-i respingă cu cel mai legitim desgust.

"Liga Românilor liberi" cu Citta Davila? Ce batjocoritoare comedie!

Şi este păcat să se macine prestigiul unui om de înaltă autoritate morală a generalului Rădescu.O spunem fără ezitare; nu se poate realiza nimic temeinic,folosindu-se oameni care s'au pus în afara comunităţii de simţire românească.

Palma de Mallorca,15 Mai 1952 Pamfil Şeicaru

SIMPLE INSEMNARI.

De la Carol întemeietorul la Mihai lichidatorul.

Nu am fi bănuit existenţa unui spirit epigramatic aşa de fin în redacţia ziarului "La Nation roumaine".Sub titlul 10 Mai fête de l'indépendance et de la royauté" ziarul zisului consiliu al partilor politice,folosind literele cele mai mari,scrie:"En ce jour où toutes les pensées des Roumains se dirigent vers notre jeune Souverain,il convient de rappeler les paroles prononcées par le roi Carol I-er,fondateur de la Dynastie,le 11 Mai 1866:"il n'y a pas dans les destins humains de devoir plus noble que d'être appelé à maintenir les droits d'une nation et à consolider ses libertés".

Dacă într'adevăr gandurile Românilor se întorc spre nefericitul Mihai,ele nu pot fi decat interogative: "Ce ai făcut cu drepturile Naţiunii şi cum i-ai consolidat libertăţile"?

Intre Carol I şi eroul capitulării de la 23 August 1944 contrastul este prea isbitor,ca reproducerea cuvintelor domnitorului Carol să nu apară ca o perfidă epigramă.O paralelă între întemeietor şi lichidator,fără îndoială,este pentru noi oportună; Carol I a făcut răsboiul de independenţă,a împărtăşit viaţa necăjită a ostaşilor, a locuit într'o cocioabă a unui ţăran bulgar.Principesa Elisabeta îşi petrecea timpul prin spitale la capul răniţilor.Şi Carol I era tânăr,avea numai 27 de ani când a fost ales domnitor,dar ce sever simţ al răspunderii,ce înaltă concepţie domnească! Venea la tron